

การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

พัชรี แสงทอง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2562

**The Development of Pilok Mine, Amphur Thongphaphum in Kanchanaburi
Province to become a tourist learning center**

Patcharee Saengthong

**A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Program in Tourism Management Faculty of Tourism and Hospitality,
Dhurakij Pundit University**

2019

ใบรับรองสารนิพนธ์

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อสารนิพนธ์ การพัฒนาเมืองปัลลोक อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เพื่อการเรียนรู้

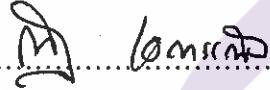
เสนอโดย นางสาวพัชรี แสงทอง

สาขาวิชา การจัดการการท่องเที่ยว

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ดร.ณัฐรฤกฤษฎี เอกวรรณัง

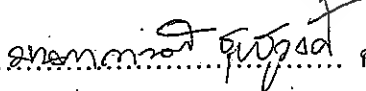
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ผศ.ดร. วรรณมา ศิลปอาชา)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
(ดร.ณัฐรฤกฤษฎี เอกวรรณัง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล)

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรมรับแจ้งแล้ว

..... คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทกานติ ชูบชูวงศ์)

วันที่ 30 เดือน 12, 2563 พ.ศ. 2563

หัวข้อสารนิพนธ์	การพัฒนาเหมืองปิ่ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้
ชื่อผู้เขียน	พัชรี แสงทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.ณัฐกฤตย์ เอกวรรณัง
สาขาวิชา	การจัดการการท่องเที่ยว
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาเหมืองปิ่ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพของเหมืองปิ่ลือกในด้านการท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาความคิดเห็นการพัฒนาเหมืองปิ่ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ชาวบ้านในหมู่บ้านอีต่อง และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิ่ลือก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ผลการศึกษาในด้านความคิดเห็นของชาวบ้านในหมู่บ้านอีต่อง และนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองปิ่ลือกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นด้วยเกี่ยวกับการจัดการแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมืองไว้เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้ามาชม รองลงมาคือ ควรมีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว และมีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการนักท่องเที่ยว ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองปิ่ลือก พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมืองเพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว รองลงมาคือ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้ข้อมูลและตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยว และมีการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับเหมืองปิ่ลือกบนสื่ออินเทอร์เน็ต

ในส่วน of ความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาเมืองปัลลิกนั้น จากการศึกษาวิจัย พบว่า มีความเป็นไปได้ในการที่จะพัฒนาเมืองปัลลิกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เนื่องจากอาคารและซากอุปกรณ์ที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณเมืองปัลลิกสามารถนำมาปรับปรุง และซ่อมแซม เพื่อนำมาใช้ในการจำลอง การจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดของวัตถุ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แต่การที่จะพัฒนาเมืองปัลลิกให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ได้นั้น ยังขาดการจัดตั้งแกนนำ และคณะกรรมการที่จะมาดูแลและรับผิดชอบอย่างเป็นทางการทั้งหมดนี้ล้วนเป็นจุดสำคัญที่จะทำให้เมืองปัลลิกเกิดการพัฒนาขึ้นในอนาคต

Thematic Paper Title	The Development of Pilok Mine, Amphur Thongphaphum in Kanchanaburi Province to become a tourist learning center
Author	Patcharee Saengthong
Thesis Advisor	Dr. Nuttakrit Eakwannang
Department	Tourism Management
Academic Year	2019

ABSTRACT

The research on “The Development of Pilok Mine, Amphur Thongphaphum in Kanchanaburi Province to Become a Tourist Learning Center” was aimed to 1) study the tourism conditions of Pilok Mine and 2) explore the opinions on developing Pilok Mine to become a tourist learning center. A sample was selected from Pilok mine keepers, E-tong village’s community members, and Thai tourists visiting Pilok mines and E-tong village. The instruments used were a tourist destination recording form and a questionnaire and the data were analysed using percentage, frequency, mean and standard deviation.

According to the findings, the opinions of community members on developing the mine to become a tourist learning center revealed that the majority of mine keepers and the community members agreed with exhibiting mining processes and techniques for tourists, followed by exhibiting a display related to mining providing both knowledge and entertainment, and widening the opportunities of tourist service to the community members.

In terms of the tourists’ opinion level on developing Pilok mines, the majority suggested exhibiting a display related to mining providing both knowledge and entertainment at the highest level, followed by establishing a tourist service center to provide the information and answer the tourists’ queries, and advancing public information promotion about the mine on online websites respectively.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.ณัฐกฤตย์ เอกวรรณัง และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณาศิลปอาษา และรองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล ที่ให้ความรู้ และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย อีกทั้งยังสละเวลาในการตรวจสอบและชี้แนะแนวทางแก้ไขให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณศิริชัย มาโนช เจ้าของเมืองปัลลิก ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสใช้สถานที่ในการสำรวจสภาพแวดล้อมทั่วไปของเมืองปัลลิก และเอื้อเฟื้อสถานที่ให้ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่เมืองปัลลิก

ขอขอบพระคุณ คุณอรุณี มหัททศิริ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอิต้อง ที่กรุณาเอื้อเฟื้อทางด้านข้อมูล ทั้งยังอนุญาตให้ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้านอิต้อง และเมืองปัลลิก และผู้วิจัยขอขอบพระคุณชาวบ้านในหมู่บ้านอิต้อง และนักท่องเที่ยวชาวไทยทุกท่านที่สละเวลาในการทำแบบสอบถาม และให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ ขอขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของผู้วิจัย คอยสนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยของสารนิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเมืองปัลลิก จังหวัดกาญจนบุรี และผู้ที่มีความสนใจทั่วไป

พัชรี แสงทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๙
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้.....	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์.....	24
2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเหมืองปลี้ออก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.....	31
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	37
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	69
5.2 การอภิปรายผล.....	78
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	89
ประวัติผู้เขียน.....	104

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	40
4.1 แสดงความถี่ และร้อยละของประชาชนในหมู่บ้านอิต่อง ผู้ดูแลเหมืองปิ๊ดอก และ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิ๊ดอก และบ้านอิต่อง อำเภอทองผา ภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	57
4.2 แสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ใน หมู่บ้านอิต่อง ผู้ดูแลเหมืองปิ๊ดอก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว เหมืองปิ๊ดอก และบ้านอิต่อง เกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองปิ๊ดอก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัด กาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้.....	62

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงแผนที่อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.....	4
4.1 แสดงที่ตั้งของเหมืองปิล๊อก ตำบลปิล๊อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.....	46
4.2 แสดงที่ตั้งของเหมืองปิล๊อก และการเข้าถึงจากอ. ทองผาภูมิ-เหมืองปิล๊อก.....	50
4.3 แสดงสภาพบริเวณของเหมืองปิล๊อก.....	54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศ ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในภูมิภาคและประเทศ โดยวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ เพื่อศึกษาหาความรู้ และเพื่อการพักผ่อน ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนและท้องถิ่น ทำให้มีรายได้จากการท่องเที่ยว และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประเทศหรือท้องถิ่นที่มีจุดหมายปลายทางของการเดินทางหรือการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ ดังนั้นประเทศต่างๆ ในโลกจึงตื่นตัวในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเทศ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ประเทศของตนให้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศที่เพิ่มมากขึ้นหมายถึงจำนวนรายได้ของประเทศนั้นจะเพิ่มมากขึ้นด้วย (Warakunwit Saranya, 2003 อ้างถึงใน มธุรา สวนศรี, 2559)

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทยที่มีผู้คนนิยมเดินทางไปท่องเที่ยว เต็มไปด้วยเรื่องราวในอดีตที่น่าสนใจ เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่ตั้งของสะพานข้ามแม่น้ำแคว ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็น ป่าเขาลำเนาไพร ถ้ำหรือน้ำตก ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่ามีทั้งป่าโปร่ง และป่าดงดิบ มีแม่น้ำสำคัญสองสายคือ แม่น้ำแควใหญ่ และแม่น้ำแควน้อย ซึ่งไหลมาบรรจบรวมกันเป็นแม่น้ำแม่กลอง ที่บริเวณอำเภอเมืองกาญจนบุรี กาญจนบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ่อพลอย อำเภอเลาขวัญ อำเภอพนมทวน อำเภอไทรโยค อำเภอสังขละบุรี อำเภอศรีสวัสดิ์

อำเภอท่ามะกา อำเภอท่าม่วง อำเภอทองผาภูมิ อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอหนองปรือ และอำเภอห้วยกระเจา

อำเภอทองผาภูมิ เคยถูกตั้งให้เป็นเป็นหัวเมืองเก่า ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เพราะทรงเล็งเห็นว่า มีชุมชนอาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำแควน้อย ควรใช้เป็นแนวยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศ ไม่ให้พม่าเข้ามารุกรานได้ง่าย จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ทรงปรับการบริหารแผ่นดินขึ้นใหม่ ในปีพ.ศ. 2444 เมืองทองผาภูมิจึงเปลี่ยนชื่อเป็น "อำเภอสังขละบุรี" ต่อมาได้มีการเปลี่ยนกลับมาเป็นชื่อเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อตามประวัติศาสตร์ และสอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ ที่เป็นสายแร่ทองคำ กลายเป็น "กิ่งอำเภอทองผาภูมิ" ขึ้นกับอำเภอวังกะ (คืออำเภอสังขละบุรีในปัจจุบัน) จนกระทั่งปี พ.ศ.2484 ได้ยกระดับให้เป็น "อำเภอทองผาภูมิ" มาจนถึงปัจจุบัน อำเภอทองผาภูมิ เป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดในจังหวัดกาญจนบุรี แต่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา และแม่น้ำ ตัวอำเภอมีขนาดไม่ใหญ่โตมากนัก แต่ก็มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานครบ เช่น โรงพยาบาล ธนาคาร ปั้มน้ำมัน ตลาด ร้านสะดวกซื้อ และรถสองแถวโดยสารประจำทาง ในส่วนของการท่องเที่ยวที่เขื่อนนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ จะเดินทางไปท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ทั้งนี้สามารถไปได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัว และโดยสารรถสองแถวประจำทาง (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี, 2559)

ตำบลปิล็อก เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอทองผาภูมิตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ติดชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเมียนมามีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนวแบ่งเขตแดน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและป่าเขาสูงสลับซับซ้อนบางแห่งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง 1,200 เมตร เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและมีธรรมชาติที่สวยงามประกอบกับบางพื้นที่เป็นอ่างเก็บน้ำของเขื่อนวชิราลงกรณ์ มีหมู่บ้านในเขตการปกครองจำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1. หมู่บ้านอิต้อง 2. หมู่บ้านโบอ่อง 3. หมู่บ้านใหม่ไร่ป่า 4. หมู่บ้านปิล็อกคี พื้นที่ของตำบลปิล็อกทิศเหนือติดกับ ต.หนองลูและ ต.ปลั่งผล อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ทิศใต้ ติดกับ ต.ห้วยเขย่ง อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ท่าขนุน และ ต.ห้วยเขย่ง อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี ทิศตะวันตก ติดกับ สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า อาชีพหลักของประชาชน คือการทำประมงน้ำจืด อาชีพเสริมรับจ้างหาของป่า

หมู่บ้านอิต้อง และเหมืองปิล็อก ในอำเภอทองผาภูมิ เป็นพื้นที่ที่ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ภายในเหมืองปิล็อกยังคงมีซากของการทำเหมืองแร่ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ดูและศึกษาจากประวัติความเป็นมาของเหมือง ถึงแม้ปัจจุบันจะไม่ได้ทำเป็นเหมืองแร่แล้วก็ตาม แต่

ภายในพื้นที่หมู่บ้านอีต่อง และเหมืองปี้ลือกก็ยังคงได้รับความนิยมนและแวะเวียนเข้ามาเยี่ยมชมจากนักท่องเที่ยวไม่ขาดสาย

อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวที่เหมืองปี้ลือกยังเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเข้าไปชมและพักผ่อน โดยไม่ได้ความรู้อะไรมากนัก นอกจากการสัมผัสบรรยากาศ การลงพื้นที่สำรวจนี้ด้วยตัวเอง พบว่าในพื้นที่เหมืองเองยังไม่มีจัดการการเรียนรู้ที่น่าดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีการจัดการที่ดีทำให้การท่องเที่ยวอาจยังไม่น่าสนใจ และไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเหมืองปี้ลือกนอกจากการถ่ายรูป และพักผ่อนรับบรรยากาศในพื้นที่

ดังนั้น เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเหมืองปี้ลือกให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ มีความน่าสนใจ จึงควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการทำเหมืองแร่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ในการดำเนินการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเหมืองปี้ลือกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจมากยิ่งขึ้น และจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวในบริเวณดังกล่าวมีความยั่งยืนมากขึ้นตามไปด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของเหมืองปี้ลือกในด้านการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยทำการสำรวจสภาพของเหมืองปี้ลือกในปัจจุบันด้านการท่องเที่ยว และความคิดเห็นของชาวบ้านในหมู่บ้านอีต่อง และนักท่องเที่ยวบริเวณเหมืองปี้ลือก ในเรื่องของการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ ในการสร้างแบบสอบถามนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในหมู่บ้านอีต่อง

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ดูแลเหมืองปี้ลือก ประชาชนในชุมชนบ้านอีต่อง และนักท่องเที่ยว อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษา ได้แก่ เหมืองปี้ลือกในหมู่บ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพ 1.1 แสดงแผนที่อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา: <https://sites.google.com/site/cddthongpapum/tpp>, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2562

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้ทราบถึงสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้น ของเมืองปัลลิก ด้านการท่องเที่ยว

1.5.2 ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

1.5.3 ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมเมืองปัลลิกอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1.5 นิยามคำศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ หรือ Educational tourism หมายถึง การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ชุมชนท้องถิ่น รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวเป็นการศึกษาหาความรู้ในต่างพื้นที่ การนำชมสถานที่ต่างๆ โดยมีผู้เชี่ยวชาญดำเนินการบรรยายให้ความรู้อย่างมีระบบ และการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อเทคโนโลยี

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่นซึ่งไม่ใช่เป็นที่พำนักอาศัยประจำของบุคคลนั้น และเป็นการไปเยือนชั่วคราวโดยไม่ใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพหารายได้

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยของตนไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวโดยใช้เวลานาน เพื่อความเพลิดเพลิน การพักผ่อน หรือ เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ หรือเพื่อประกอบภารกิจใดๆ ซึ่งอาจพักค้างแรมหรือไม่ก็ได้

การทำเหมืองแร่ หมายถึง การสกัดเอาแร่ที่มีค่า หรือ วัสดุทางธรณีวิทยาอื่นๆ จากใต้ผืนแผ่นดิน ปกติขุดที่ตัวแหล่งแร่หรือสายแร่ที่อยู่ใต้ดิน วัสดุทั่วไปที่สกัดได้ แร่โลหะ ได้แก่บอกไซต์ (สำหรับหลอมเป็นอะลูมิเนียม) ทองแดง เหล็ก ทองคำ ตะกั่ว แมงกานีส แมกนีเซียม นิเกิล ฟอสเฟต แพลทินัม เงิน ดีบุก ไททานเนียม ยูเรเนียม สังกะสี แร่โลหะ เช่น เหล็ก หิน ถ่านหินและ แร่รัตนชาติ เช่น เพชร พลอย วัสดุมีค่าอื่นๆ ที่มีการทำเหมืองเช่นกัน ได้แก่ ดินเหนียว ดินขาว ทราย กรวด หินแกรนิต หินปูนและหินอ่อน วัสดุอื่นใดที่ไม่สามารถผลิตจากพืชจะมากจากการทำเหมือง การทำเหมืองในความหมายที่กว้าง รวมถึงการขุดเจาะน้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซธรรมชาติ หรือแม้แต่ น้ำ

การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อสภาพสังคมทำให้มีการติดต่อ ประสานงาน และการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสาร และความร่วมมือทำกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยความสมัครใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและระหว่างชุมชน โดยศึกษาจากปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยว ได้แก่ ทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม

การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเมืองปัลลือ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษามาดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์
- 2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองปัลลือ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในพจนานุกรม Webster's Third New International Dictionary ได้ให้ความหมาย ของคำว่า Tourism หรือการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อสราญใจ การบริหารงานธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ส่วน Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวผู้ที่เดินทางจากอีกจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เพื่อไปหาสุขารมณ์หรือเพื่อความรู้ทางวัฒนธรรมแล้วกลับมา ณ จุดเริ่มต้น คำว่า “การท่องเที่ยว” จึงเป็นคำที่มีความหมายกว้างมิได้มีความหมายเพียงการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนย้ายประชากรจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง รวมถึงการเดินทางภายในประเทศและการเดินทางระหว่างประเทศ (วรรณ วลัยวานิช, 2539 อ้างถึงใน นุชนาฏ เชียงชัย, 2558, น. 19)

2.1.1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว เป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540) ที่มีองค์ประกอบดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว
 2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่นๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่นๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

องค์ประกอบหลากหลายประเภทที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ควรมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการหรือเรียกว่า 4As ดังนี้

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจาก

2. ความสามารถในการเข้าถึงง่าย (Accessibility) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มากหากมีความสะดวกในการเดินทางเที่ยวชม หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด นักท่องเที่ยวจะเกิดบรรณรสนในการท่องเที่ยวได้มาก ดังนั้นแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่นักท่องเที่ยว

3. ความประทับใจ (Amenity) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจ และซาบซึ้งในการเที่ยวชม เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทราชวัง วัด โบราณสถานต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมในอดีตหรือแม้แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การพักผ่อน อาทิ อุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเลหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การร่วมงานเทศกาลประเพณีต่างๆ เป็นต้น

4. องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดสรรการบริการด้านต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้

4.1 การบริการด้านการตลาด เช่น การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

4.2 การประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ในขณะที่ Tourism Western Australia (2554 อ้างถึงใน ฦัฐกานต์ รุ่งเรือง, 2559, น. 10-11) กล่าวว่า องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมี 5 ประการ หรือเรียกว่า 5As

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจากมีความงดงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่างๆ ป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชนิดหรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ทในหุบเขา

2. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง การที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวจะมีความสวยงามแต่หากขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวก็จะไม่เดินทางไปเยี่ยมชม เนื่องจากการเดินทางที่ลำบาก ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง โดยสิ่งทีนักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่างๆ

4. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวขึ้นสิ่งทีนักท่องเที่ยวมีความต้องการ คือ ที่พักแรม เนื่องจากการเดินทางไปท่องเที่ยวขึ้น บางครั้งอาจมีการนอนพักค้างคืนภายใน

แหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5. กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การล่องแก่ง การพายเรือ หรือกิจกรรมการร่ำรำ การจัดงานรื่นเริง เป็นต้น

Buhalis (2000) ได้อธิบายความหมายขององค์ประกอบที่สำคัญทางการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ประการหรือ 6A's ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ, แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้าง, สถาปัตยกรรมและการจัดกิจกรรมพิเศษ
2. การเข้าถึง (Accessibility) คือ ระบบการคมนาคม, สถานีขนส่งผู้โดยสาร และยานพาหนะ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ที่พัก, การจัดเลี้ยงและการบริการการท่องเที่ยว
4. โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ผู้เตรียมโดยคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน
5. กิจกรรม (Activities) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่
6. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวหรือบริการเสริม (Ancillary services) ได้แก่ ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ และโทรคมนาคม

จากการศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า ในการจัดทำแบบบันทึกการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาเมืองปัลลือ อำเภอลืออำนาจ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมี 5 ประการ หรือเรียกว่า 5As มาประกอบการพิจารณาในแบบบันทึกการสำรวจ ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)
2. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)
3. ความประทับใจ (Amenity)
4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Accommodation)
5. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวหรือบริการเสริม (Ancillary services)

2.1.2 ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนา หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วไป เช่น การพัฒนาชุมชน การพัฒนาประเทศ คือ การทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (วิลาศ เศษะไพบุลย์, 2546 อ้างถึงใน ฉัฐวุธ บุศเนตร, 2557, น. 12)

ฉัฐวุธ บุศเนตร (2557) สรุปว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเดิม โดยผลจากการพัฒนาต้องเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

สนธยา พลศรี (2547, อ้างถึงใน เอกธนา พลเชียงขวาง, 2558, น. 33) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม โดยการวางแผน โครงการและดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เองและการพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ไม่สามารถขาดกระบวนการส่วนใดส่วนหนึ่งในการพัฒนาได้ พร้อมทั้งยังแบ่งลักษณะที่สำคัญของการพัฒนามีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ทั้งคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นกระบวนการ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอนที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องมีลักษณะเป็นพลวัตเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง

ไศรยา สิ่งชูวงศ์ (2546) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวว่า คือ การดำเนินงานพัฒนาสภาพชุมชนด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการวางแผนการจัดการจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอันจะทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ ทั้งนี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน และเกิดการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549) กล่าวถึงปัจจัยสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมีกระบวนการ และองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละประเภทจะมีหน้าที่หลักแตกต่างกัน กล่าวคือ ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีภาระหน้าที่หลัก คือ การรักษาระบบนิเวศของธรรมชาติการเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาต้นน้ำลำธารเป็นทรัพยากรที่ต้องเฝ้ากับคนท้องถิ่น

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณวัตถุสถานและศาสนามีภาระหน้าที่หลัก คือ การดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม ในภาระหน้าที่ของงานวัฒนธรรม กิจกรรมประเพณี คือ การรักษากิจกรรมประเพณีของท้องถิ่นให้คงอยู่ เป็นต้น

2. ด้านการบริหารการท่องเที่ยว ในส่วนของการบริหารการท่องเที่ยว คือ ส่วนของการกำกับดูแล การประสานงานทำความเข้าใจและกำกับให้การเติบโตของภาคบริการทางการท่องเที่ยว เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

3. ด้านการตลาด จำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องการจัดวางสินค้า วิธีการเสนอขาย สินค้า เพราะการตลาดจะเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงให้ผู้ซื้อ (นักท่องเที่ยว) มาซื้อสินค้า ดังนั้น ในเชิงของการตลาดจะต้องมีการทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่าสินค้าทางการท่องเที่ยวคืออะไร

สมาพร คล้ายวิเชียรและคณะ (2550 อ้างถึงใน ฉัฐกานต์ รุ่งเรือง, 2559, น.29) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแหล่งท่องเที่ยวจากสภาพการท่องเที่ยวหนึ่งไปสู่อีกสภาพการท่องเที่ยวหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือการทำให้บริบทของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่เป็นอยู่อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทางด้านคุณภาพระหว่างสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่ต่างกัน กล่าวคือ ถ้าในปัจจุบันสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวดีกว่าสมบูรณ์กว่านั้นแสดงว่าเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้นขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการให้บริการนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับและจัดการกับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว และชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม โดยมีการวางแผนการจัดการจากภาครัฐ มีลักษณะเป็นกระบวนการ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอนที่สัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ ทั้งนี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน และเกิดการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

2.1.3 การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนแรกของการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉะนั้น ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนจึงอาศัยข้อมูลในด้านต่างๆ ประกอบนอกเหนือจากข้อมูลทางการ

ท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพระดับกว้างการท่องเที่ยวจะได้พัฒนาในทิศทางที่สอดคล้อง และส่งเสริมการพัฒนาในด้านอื่นๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย, 2550) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสำรวจข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

1. สำรวจข้อมูลทั่วไป เป็นขั้นตอนแรกของการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ข้อมูลที่จำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจึงต้องอาศัยข้อมูลในด้านต่างๆ ประกอบนอกเหนือจากข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้ได้ภาพระดับกว้าง และการพัฒนาการท่องเที่ยวจะได้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ดังนี้

1) สภาพกายภาพของพื้นที่ ได้แก่ ที่ตั้งและเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติภัยธรรมชาติและการใช้ที่ดิน

2) สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลผลิตมวลรวมของพื้นที่ รายได้ต่อหัวประชากร อาชีพ พื้นฐานประชากร โครงสร้างเศรษฐกิจและการจ้างงานทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว

3) ลักษณะของประชากร ได้แก่ จำนวนและอัตราการเพิ่มประชากร สัดส่วน ประชากรเมืองต่อประชากรชนบท อัตราการเกิด อัตราการตาย การอพยพเข้าออกของประชากร และจำนวนแรงงาน และสัดส่วนประชากรที่มีอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

4) สภาพสังคม ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ การนับถือศาสนา สภาพ การศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การละเล่น กีฬาท้องถิ่น สภาพทั่วไปด้านสาธารณสุข ฯลฯ

2. สำรวจข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม กิจกรรมงาน ประเพณี กีฬาการละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ท้องถิ่น และหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก

3. สำรวจข้อมูลด้านตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ จำนวนและที่มาของนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ การกระจายตัวของนักท่องเที่ยวในแต่ละเดือน แต่ละสถานที่ และช่วงเวลาที่มีย่านักท่องเที่ยวสูงสุดและต่ำสุด โครงสร้างนักท่องเที่ยวการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวและการเดินทางของนักท่องเที่ยว

4. สำรวจข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ เส้นทางและโครงข่ายการคมนาคม ทั้งภายในพื้นที่เอง และพื้นที่ใกล้เคียง โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบ ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ความ

พร้อมของเมือง เช่น จำนวนร้านค้า สถานบริการ ร้านอาหาร สถานเริงรมย์และที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว

เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้น มาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยการเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียง ว่าศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่สามารถแข่งขันกับพื้นที่ที่เป็นแบบเดียวกันได้หรือไม่ ประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว ที่ตั้ง และทัศนคติของคนในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

หลังจากที่ได้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคแล้วจะทำให้มีข้อมูลในการวางแผน และตัดสินใจ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของประเทศ ของจังหวัด ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแห่งประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 4 เขียนแผนงานและโครงการ

เมื่อมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีความชัดเจน และทิศทางที่แน่นอนแล้วจำเป็นที่จะต้องเขียนแผนงานและโครงการ โดยแผนงานและโครงการควรจะสอดคล้องกับนโยบายและโครงการดังกล่าว ต้องคำนึงถึงมาตรฐานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการตามแผนงานและโครงการ

ในขั้นตอนนี้ควรจะดำเนินการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ มีการใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม มีการอำนวยความสะดวกและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการดำเนินการ จัดทำแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้ง 5 ขั้นตอน โดยเห็นถึงภาพรวมของพื้นที่ทั่วไปด้านแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ตลอดจนข้อได้เปรียบเสียเปรียบทางการท่องเที่ยว สุดท้ายจะเกิดแผนงานโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกันเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

นุชนาฏ เชียงชัย (2558, น. 23) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาการท่องเที่ยวมีขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจ ค้นหาสถานที่และค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนรวบรวมข้อมูลเส้นทางประวัติความสำคัญเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์

2. วางแผนพัฒนา ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกทำแผนพัฒนาทุกด้าน การอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมด้านนันทนาการตามแหล่งท่องเที่ยว และการบริหารพัฒนาบุคลากร

3. จัดให้มีการดูแลรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว วางระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินและสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะที่พักอาหารและเครื่องดื่ม

4. การบริการและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ดูแลบริการสาธารณะทุกด้านรวมทั้งระบบการจัดเก็บหรือทำลายขยะ การบำบัดน้ำเสีย การจัดเก็บผลประโยชน์ การจัดทำของที่ระลึกชุมชน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น อาสาสมัครประจำที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว

5. การทำประชาสัมพันธ์และการตลาดการท่องเที่ยวเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้แก่สาธารณชนผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จดหมาย แผ่นพับ อินเทอร์เน็ต

การส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้มีส่วนกระตุ้นการลงทุนด้าน โครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นและรวดเร็วขึ้น ซึ่งในหลายกรณีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไม่ได้ให้ความระมัดระวังเรื่องสิ่งแวดล้อม จึงเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของแหล่งท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ โดยปกติแล้วแนวคิดในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวจะต้องอยู่บนหลักการ ดังนี้

1. โครงสร้างพื้นฐานและบริการต่างๆ สามารถให้บริการได้ทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ

2. การวางระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มุ่งเน้นการบูรณาการ จะส่งเสริมการพัฒนาในด้านอื่นๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้นๆ ไปด้วย

3. โครงสร้างพื้นฐานสามารถสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของประชาชนในท้องถิ่น

4. โครงสร้างพื้นฐานควรจะได้รับ การดูแลและบำรุงรักษาจากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐานที่กำหนดไว้

จากการศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า เพื่อให้ได้ภาพระดับกว้างการท่องเที่ยวจะได้พัฒนาในทิศทางที่สอดคล้อง และส่งเสริมพัฒนาในด้านอื่นๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนการท่องเที่ยวนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสำรวจข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

2. วิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว

3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
4. เขียนแผนงานและโครงการ
5. ดำเนินการตามแผนงานและโครงการ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

2.2.1 ความหมายเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

กรมสามัญศึกษา (2544) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างใฝ่เรียนรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

เขมณัฎฐ์ มิ่งศิริธรรม (2553) กล่าวว่าแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชนเป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิตที่ครู และนักเรียนสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถาบันต่างๆ ตลอดจนบุคคลสำคัญในชุมชน

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ (2544, อ้างถึงใน วีระพน ภาณุรักษ์, 2558, น. 35) กล่าวว่าแหล่งการเรียนรู้ คือ ดิน ที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิด แหล่ง ที่หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ ซึ่งตามความหมายนี้ แหล่งการเรียนรู้จึงอาจเป็นไปได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

วีระพน ภาณุรักษ์ (2558, น. 35) สรุปว่าแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์อื่นๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เช่นเดียวกับ

ดวงพร ปวงมาลา (2557, น. 8) ที่กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือที่ให้ข้อมูล ข่าวสาร สารความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลายที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกว้างขวาง

สรรค์ วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง (2545) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประชาชนทั่วไปสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากหลักสูตรหลาย รูปแบบ แหล่งความรู้ลักษณะดังกล่าว หมายถึง ทั้งที่เป็นสถานที่และทั้งเป็นตัวบุคคล เช่น ห้องสมุด ประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน พิพิธภัณฑ์การศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ยังหมายถึง ครู วิทยากร คือ ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน ทำหน้าที่ในการให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่คนในชุมชน และบุคคลที่สนใจ ในขณะที่ ไพรัช วังช่วย (2548) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ได้แก่ บุคคล สถานที่ต่างๆ แหล่งวิทยากรธรรมชาติ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม

คำ วงศ์เทพ (2554, น. 7) ได้กล่าวสรุปถึงความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างรอบๆ ตัว ไม่ว่าจะเป็นรูปของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บุคคล สิ่งประดิษฐ์ วัตถุอาคาร สถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูล ข่าวสาร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งวิทยากรชุมชน ห้องสมุด อุทยานศึกษา ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ปลูกฝังนิสัยแห่งการเรียนรู้ใฝ่เรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องจนถึงตลอดชีวิต

จากการศึกษาความหมายเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ คือ ถิ่นที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิด แหล่ง สถานที่หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประชาชนทั่วไปสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจาก หลักสูตรหลายรูปแบบ ซึ่งอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางสังคม และ วัฒนธรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

2.2.2 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้

วีระพน ภาณุรักษ์ (2558, น. 38) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียน การสอนทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนหรือตามอัธยาศัย ทำให้เกิดการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งภายในและ

ภายนอกสถานที่การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างเพียงพอ จะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภายนอกและภายใน เพื่อให้ได้แหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ

คำ วงศ์เทพ (2554, น. 9) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ครูอาจารย์และนักเรียนได้ใช้ประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สร้างความรู้ ความคิด วิชาการ และเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ดิเรก พรสีมา และคณะ (2553) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นแหล่งความรู้ที่นักเรียนสามารถไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ทั้งในเวลาก่อนและหลังเลิกเรียนและในช่วงวันหยุดราชการ และยังเน้นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนจากหลายชุมชนมาใช้ร่วมกันได้ ในขณะที่

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ จากผู้คนที่หลากหลาย จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอนเข้ากับวิถีชีวิตมีความผูกพันกับท้องถิ่น เห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมและยังสามารถบูรณาการภูมิปัญญาไทยและสากลเพื่อนำปรับใช้กับวิถีไทยได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นแหล่งวิทยาการสำหรับนักเรียน ได้ฝึกสืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะการสังเกต ฝึกคิด ฝึกพัฒนาการ ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความงาม ความสุนทรีย์ และก่อให้เกิดความสามารถทางการเรียนรู้แบบองค์รวมทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะนิสัยซึมซับสิ่งที่ดีงามจากภูมิปัญญาหล่อหลอมจิตใจเกิดความรัก ความศรัทธาและหวงแหนทรัพยากรของประเทศชาติ

ชัยวัฒน์ บุญทริก (2544 อ้างถึงใน วีระพน ภาณุรักษ์, 2558, น. 36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่มีลักษณะเป็นแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาไว้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านปริมาณของทรัพยากร

1.1 มีผลต่อประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะหากทรัพยากรมีเพียงพอ การดำเนินกิจกรรมขององค์กรก็จะสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะหากปริมาณของทรัพยากรไม่เพียงพอการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ก็ไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้เปรียบเสมือนการเคลื่อนที่ของรถยนต์ ถ้าหากมีน้ำมันไม่เพียงพอก็ไม่สามารถเคลื่อนที่ถึงจุดหมายได้

1.3 มีผลต่อการเลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติเพราะปริมาณจะเป็นตัวกำหนดตัวหนึ่งในการเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมตามความจริงนั้นกิจกรรมจะเป็นตัวกำหนดทรัพยากร แต่ในบางกรณีทรัพยากรจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรม เนื่องจากข้อจำกัดของทรัพยากร และความจำเป็นที่จะต้องดำเนินกิจกรรมให้บรรลุภายในเวลาที่จำกัด

2. ด้านคุณภาพของทรัพยากร

2.1 มีผลต่อประสิทธิภาพของกิจกรรม เพราะคุณภาพของทรัพยากรจะมีผลต่อประสิทธิภาพค่อนข้างสูงแม้ทรัพยากรจะมีมากก็ตาม ถ้าหากปราศจากคุณภาพแล้วการดำเนินการก็จะปราศจากคุณภาพด้วย

2.2 มีผลต่อประสิทธิภาพของกิจกรรม เพราะคุณภาพของกิจกรรมมีความสัมพันธ์เป็นอย่างมากกับคุณภาพทรัพยากร หากการดำเนินกิจกรรมใดได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพสูงคุณภาพของกิจกรรมก็จะดีไปด้วย

จากการศึกษาความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้า ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มาจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาหรือสถานที่ต่างๆ ควรมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบและเกิดจากความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภายนอกและภายใน เพื่อให้ผู้เรียนและผู้ถ่ายทอดความรู้ได้ใช้ประโยชน์สูงสุดในการจัดการการเรียนรู้

2.2.3 ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ศุมน อมรวิวัฒน์ (2544) ได้เสนอตัวอย่างประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่รัฐละประชาชนจัดขึ้น เช่น อุทยานการศึกษาในวัดและในชุมชน อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเล อุทยานแห่งชาติในท้องถิ่นแถบภูเขา ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์หัตถกรรมชุมชน หอสมุด ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติเกี่ยวกับสัตว์ ดิน หิน แร่ เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวตั้งอยู่ทั่วประเทศมีการจัดการที่ดี บรรยากาศน่ารื่นรมย์ มีวิทยากรที่ให้ความรู้ด้านต่างๆ ที่ผู้เรียนสนใจได้อย่างดี ทุกแห่งล้วนเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่เปิดกว้างสามารถสร้างบรรยากาศ และจินตนาการอันกว้างไกล

กมลลา แสงสีทอง และทวี โภธิผละ (2530 อ้างถึงใน วีระพน ภาณุรักษ์ (2558, น. 39-40) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรในชุมชนไว้ 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. ทรัพยากรบุคคลครอบคลุมบุคคลทุกเพศทุกวัยในชุมชน อาจเป็นกลุ่มบุคคลหรือเพียงคนเดียวเป็นกรรมการเป็นองค์กรต่างๆ ในชุมชนที่สามารถทำประโยชน์ในด้านต่างๆ แก่ชุมชนได้

2. ทรัพยากรประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ ซึ่งจะครอบคลุมวัตถุสิ่งของและอาคารสถานที่ทุกชนิดที่มีอยู่ในชุมชนไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือใหญ่ ซึ่งอาจเป็นของเครื่องใช้ต่างๆ ในครัวเรือนเครื่องใช้ประกอบอาชีพตลอดจนสื่อชนิดต่างๆ สิ่งก่อสร้างโบราณสถาน โบราณวัตถุ

3. ทรัพยากรธรรมชาติจะครอบคลุมถึงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเองหรือมีอยู่ตามธรรมชาติในแต่ละชุมชนแต่ละท้องถิ่นอาจแตกต่างกันไป

ส่วนกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้จำแนกแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องหมวดวิชา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเตอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน Resource Center สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ ธรรมะ ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ องค์การของรัฐ และเอกชน

นิคม ทาแดง และคณะ (อ้างถึงใน คำ วงศ์เทพ, 2545, น. 10-11) ได้จัดประเภทแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้

1. แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทบุคคล หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมมีผลงานได้รับการยกย่องเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งถือเป็นตัวอย่างต้นแบบกับบุคคลรุ่นหลังสืบไปในหลายสาขาอาชีพที่มีความถนัดทางด้านต่างๆ ด้านการเรียนการสอนมีครุต้นแบบสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมทางการสอนขึ้นหลากหลายรูปแบบ เช่น สอนให้สนุกเป็นสุขเมื่อได้สอน การสอนที่เน้นกระบวนการ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อสอนเพื่อน การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา การสอนดนตรีไทยและดนตรีพื้นเมือง

2. แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สภาพธรรมชาติที่มีอยู่แล้วในโลกและอวกาศ ซึ่งไม่ได้หมายถึงสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ เช่น ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร ห้วย หนอง คลอง บึง แม่น้ำ และสัตว์ป่านานาชนิด เป็นต้น

3. แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทสื่อ หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ที่ใช้เป็นช่องทางการสื่อสาร แยกได้ 2 ประเภท คือ

3.1 สื่อทางด้านกายภาพ ได้แก่ วัสดุ ลักษณะสิ่งพิมพ์ फिल्म แผ่นภาพ โปร่งใส เทปบันทึกภาพ เทปบันทึก แผ่นซีดีชนิดเสียงและภาพ อุปกรณ์เป็นตัวช่องทางผ่านในลักษณะเครื่องฉายเครื่องเสียงชนิดต่างๆ เป็นต้น

3.2 สื่อทางด้านวิชาการ ได้แก่ รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ทั้งการใช้เทคโนโลยีพื้นฐาน และเทคโนโลยีระดับสูง

4. แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทวัตถุและอาคารสถานที่ หมายถึง วัตถุ อาคารสถานที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งความรู้ด้วยตนเอง สามารถสื่อความหมายโดยลำพัง เช่น สถาปัตยกรรมด้านการก่อสร้าง จิตรกรรมภาพฝาผนัง ปูนูนีสถานวัตถุด้านประวัติศาสตร์ ชิ้นส่วนของธรรมชาติที่ให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ โบราณวัตถุด้านศาสนา พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น

รชนีกร ทองสุคติ (2555) ได้จำแนกแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทบุคคล หมายถึง บุคคลที่ถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ให้ผู้สนใจต้องการจะเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลที่มีทักษะ ความสามารถในการสาขาอาชีพต่างๆ เช่น ช่างฝีมือ ช่างทอง ช่างไม้ ศิลปินทุกแขนง นักกฎหมาย นักหนังสือพิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีอาวุโสที่ประสบการณ์สูง เป็นต้น

2. ประเภททรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติ ให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ แร่ธาตุ เป็นต้น

3. ประเภทวัตถุและสถานที่ หมายถึง อาคารสิ่งก่อสร้างวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น ประชาชนศึกษาหาความรู้ให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือสิ่งที่ต้องการ เช่น โรงน้ำประปา ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาล และสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวสามารถพบเห็นในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

4. ประเภทสื่อ หมายถึง บุคคลหรือสื่อที่ติดต่อให้ถึงกัน หรือชักนำให้รู้จักกัน ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ ทักษะและเจตคติ ด้วยการส่งผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 แหล่งวิทยากร ประเภทสื่อนี้ ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ชาติสามารถดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง และที่สำคัญที่สุด คือ สามารถกระจายความรู้ไปสู่ทุกพื้นที่ โลกอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทรัพยากรประเภทนี้ จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

4.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ (โปสเตอร์ จุลสารแผ่นปลิว ป้ายประกาศ)

4.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่อาศัยเทคนิคด้านอิเล็กทรอนิกส์ สร้างสรรค์ในรูปของเสียงและภาพ ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สื่อเหล่านี้สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทตา หู แบ่งได้เป็น 2 พวก คือ สื่อที่ให้เสียงอย่างเดียว และสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียง

5. ประเภทเทคนิค หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้น สิ่งที่มีมนุษย์ทำการปรับปรุง อาทิ โรงงานที่ทันสมัย ระบบสื่อสารคมนาคม ศูนย์คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรือระบบใหม่ๆ ที่นำเข้ามาใช้ในท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้เรียนรู้ถึงความก้าวหน้าของมนุษย์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ความคิดและสิ่งประดิษฐ์คิดค้น

6. ประเภทกิจกรรม หมายถึง การปฏิบัติด้านประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ การปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการตลอดจนความเคลื่อนไหวในการแก้ปัญหาและปรับปรุงพัฒนาสภาพต่างๆ ในท้องถิ่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม อาทิ การรณรงค์ป้องกันสารเสพติด การส่งเสริมการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยและการรณรงค์ความปลอดภัยของเด็กและสตรีในท้องถิ่น เป็นต้น

จากการศึกษาประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน สามารถสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนหรือท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศมีการจัดการที่ดี บรรยากาศน่ารื่นรมย์ มีวิทยากรคอยแนะนำและให้ความรู้ด้านต่างๆ ทุกแห่งล้วนเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่เปิดกว้างสามารถสร้างบรรยากาศและจินตนาการอันกว้างไกล เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ โบราณวัตถุด้านศาสนา หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ องค์การของรัฐ และเอกชน รวมถึงภูเขา ป่าไม้ ลำธาร ห้วย หนอง คลอง บึง แม่น้ำ และสัตว์ป่านานาชนิด เป็นต้น

2.2.4 การบริหารและการจัดการแหล่งการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) กล่าวว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบให้มีประสิทธิภาพ มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรทุกระดับรู้ว่าคืออะไร มีลักษณะอย่างไรมีความสำคัญอย่างไร เป็นต้น

2. มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน หน่วยงานส่วนกลางควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนว่าจะมีการรณรงค์เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายขึ้นในชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตและน่านโยบายไปสู่การปฏิบัติในทุกพื้นที่

3. มีการจัดทำแผนในระดับพื้นที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับพื้นที่สำรวจและจัดทำแผนว่าในชุมชนที่รับผิดชอบควรมีการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนใดขึ้นบ้าง

4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแผนในการสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนซึ่งรู้สภาพปัญหาในชุมชนของตนเป็นอย่างดีได้ร่วมให้ข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของชุมชน

5. หน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางชนิด อาจต้องมีการใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ นอกเหนือจากขอความร่วมมือจากหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานส่วนกลางควรให้การสนับสนุน

รูปแบบทฤษฎีในการจัดการแหล่งเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งผู้บริหารสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม (กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และละเอียด จุฑานันท์, 2548 อ้างถึงใน ศิริญาห์ เลียบคง, 2560, น. 27) ดังนี้

1. การวางแผนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ (Planning Resource based Learning) การวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างรอบคอบ จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จสำหรับทั้งกิจกรรมระยะสั้น และประเด็นหลักที่เป็นหัวข้อบูรณาการในระยะยาว รูปแบบ EFFECTIVE เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพของการวางแผนการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบที่อยู่อาศัยรูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบันหลายรูปแบบด้วยกัน

2. การเรียนรู้อย่างอิสระ (Independent Learning) การวางแผนเพื่อการจัดการแหล่งเรียนรู้ รูปแบบ SUCCEED เป็นเหมือนแผนการจัดทักษะการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการระบุและให้คำจำกัดความยุทธศาสตร์ที่จำเป็น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนกลายเป็นผู้เรียนที่อิสระและเมื่อครูผู้สอนนำไปใช้ รูปแบบนี้จะเหมือนฐานสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งท่องเที่ยว

ศิริญาห์ เลียบคง (2560, น. 31) สรุปว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลคุ้มค่า ยั่งยืน โดยสถานศึกษาควรนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิ่ง (Deming cycle : PDCA) มาใช้ดำเนินการเพื่อสร้างระบบคุณภาพของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นองค์ความรู้อันหลากหลายพร้อมที่ให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ตลอดจนจัดให้มีการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้

คุ่มค่า ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ย่อมพัฒนาบทบาทของตนเองให้สอดคล้องกับแนวทางดังกล่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1. ระดับนักเรียน เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ลึกซึ้งขึ้น เพราะมีการคิดวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลสะท้อนความคิดเห็นจากการเรียนรู้ กระตุ้นมุ่งเน้นให้ลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้เรียนให้ความสนใจ การที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น ซึ่งผลักดันให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างผลผลิตในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

2. ระดับสถานศึกษา เกิดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ พัฒนาสื่ออุปกรณ์ พัฒนาการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

3. ระดับชุมชน เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคนในชุมชน ปรับกระบวนการทัศน์การเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สังคมนักการศึกษาตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัยควบคู่กับการส่งเสริมในห้องักกร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้สร้างสรรค์ รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษาการบริหารและการจัดการแหล่งการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบให้มีประสิทธิภาพ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรทุกระดับ มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตลอดจนจัดให้มีการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ อย่างคุ้มค่า

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์

2.3.1 ความหมายของพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หมายถึง พิพิธภัณฑ์ที่เกิดจากความต้องการของคนในชุมชนท้องถิ่น และผู้จัดเป็นชาวบ้าน ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งชุมชนดำเนินการบริหารจัดการไม่ใช่ของผู้ใดผู้หนึ่ง มีความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาการจัดแสดงทางด้านประวัติศาสตร์และทางสังคม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นดังนั้นการจัดพิพิธภัณฑ์ไม่เพียงการจัดแสดงสิ่งของบรรดาโบราณวัตถุแต่เพียงอย่างเดียวจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาในด้านประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ทางสังคม และชีวิตวัฒนธรรมของผู้คนที่อยู่ตามชุมชนต่างๆ ในพื้นที่หรือท้องถิ่นอาศัยความร่วมมือของคนในท้องถิ่นและการประสานกันทั้งภาครัฐและเอกชนและชุมชนให้ท้องถิ่นมีการจัดการแหล่งเรียนรู้ สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบเรียบง่าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นอยู่กับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นที่จะได้รับประโยชน์เป็นหลักเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อกระตุ้นส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคคลในท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและมีการจัดการเป็นแหล่งเรียนรู้ของทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย (พิสิษฐ์ ฌฎประเสริฐ และคณะ, 2560)

ในขณะที่ นเรนทร์ ปัญญา และสุวิภา จำปาวัลย์ (2556, น.23) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นคือ สถานที่เก็บรวบรวมและสงวนรักษาส่งของเพื่อการศึกษาและให้ความเพลิดเพลิน อย่างไรก็ตาม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากพิพิธภัณฑ์สถานทั่วไป

1. ท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่มจัดทำและดำเนินการ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่แท้จริงจะต้องเกิดจากความต้องการหรือเกิดจากการริเริ่มของชาวบ้าน บางแห่งอาจมีหน่วยงานภายนอกมาร่วมช่วยเหลือบ้าง แต่ชาวบ้านจะทำหน้าที่ในการจัดการ ดูแลรักษา และดำเนินการเอง

2. เนื้อหาที่น่าสนใจ เป็นเรื่องราวของชุมชนในด้านต่างๆ อันได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชุมชน การทำมาหากิน ศาสนา ความเชื่อ ตลอดจนความสัมพันธ์ภายในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นสำคัญ อาจมีการกล่าวถึงสังคมอื่นก็เฉพาะในส่วนที่ท้องถิ่นมีการติดต่อสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมกับสังคมภายนอกเท่านั้น

3. มีความหลากหลาย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละที่จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยลดทอนการหลงตัวเอง และการถูกเหยียดหยามอันนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกันของสังคม

4. เน้นความเรียบง่ายแต่มีความหมายต่อชุมชน สิ่งของที่จัดแสดงมีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นของมีค่าอาจเป็นศิลปวัตถุทางศาสนาที่ทางวัดเก็บรวบรวมไว้หรือศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

สายันต์ ไพรชาญจิตร (2548) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ชุมชน หมายถึง แหล่งหรือสถานที่รวบรวมและจัดแสดงหลักฐานทางโบราณคดี วัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรมรวมทั้งความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่หรือเคยมีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นสถานที่ บ้านเรือน สิ่งก่อสร้างสมัยโบราณ รูปแบบทางศิลปะ สถาปัตยกรรมหรือประวัติความเป็นมาอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องราวของชุมชนนั้นๆ ที่เรียกว่าโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี หรืออาคารสถานที่ที่ก่อสร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้จัดแสดงข้อมูลหลักฐานทางโบราณคดีและทรัพยากรวัฒนธรรมต่างๆ ของชุมชน โดยรูปแบบของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนั้นมีรูปแบบที่ไม่จำกัดขึ้นอยู่กับประเภทของวัฒนธรรม วัตถุประสงค์ของหรือสิ่งที่ต้องการแสดงนั้นเป็นอะไรหลักการที่สำคัญคือมีอะไรอยู่ที่ไหนก็พัฒนาให้เกิดพิพิธภัณฑ์ ณ ที่นั้น ไม่ควรคัดลอกเอาเฉพาะสิ่งของที่โดดเด่น สวยงามหรือทรงคุณค่าเป็นพิเศษตามมาตรฐานของนักวิชาการนำไปจัดแสดงที่อื่น เพราะจะทำให้คนส่วนใหญ่ชุมชนท้องถิ่นเข้าไม่ถึง ไม่ใส่ใจและละทิ้งทรัพยากรวัฒนธรรมส่วนย่อยๆ หรือส่วนที่เหลืออยู่ซึ่งอาจไม่สวยงามหรือโดดเด่น

จากความหมายและคำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นดังกล่าวไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของชาวบ้าน โดยอาจมีการสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น จากนั้นเมื่อดำเนินการจัดตั้งแล้วเสร็จก็ให้ชุมชนบริหารจัดการดูแลกันเอง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ จึงทำให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้

สุทัศน์ พิงประเสริฐกุล (2558, น. 26) กล่าวโดยสรุปถึงความหมายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นคือ พิพิธภัณฑ์ที่เกิดจากชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่มจัดทำและดำเนินการเอง เนื้อหาที่นำเสนอในพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในด้านต่างๆ วัตถุในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงไม่ใช่เพียงของเก่าแต่เป็นวัตถุที่สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องเป็นของมีค่า แต่เป็นสิ่งของที่จัดแสดงมีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ โดยมีเป้าหมายคือให้คนไทยในท้องถิ่นได้รู้จักตนเองมากขึ้น

การจัดแสดงนิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงด้วยสื่อต่าง ได้แก่ ป้ายนิทรรศการแบบจำลอง และวัตถุทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็น โบราณวัตถุและสิ่งของเครื่องใช้ร่วมสมัย (รังสฤษฎ์ สัตยารุช, 2550)

โดยเนื้อหาของนิทรรศการประกอบด้วยเนื้อหาหลัก 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน รูปแบบอาคารทั้งในเชิงโครงสร้าง และลักษณะทางสถาปัตยกรรม ภาพรวมเกี่ยวกับที่ตั้งของสภาพแวดล้อม

ส่วนที่ 2 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมงานการศึกษา การค้นพบ การวิเคราะห์และแปลความหลักฐานจากข้อมูลต่างๆ

ส่วนที่ 3 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดลำดับงานแสดง ซึ่งจัดลำดับจากระยะแรกเริ่มของงานแสดงจนมาถึงงานแสดงร่วมสมัย

ส่วนที่ 4 เป็นส่วนสุดท้ายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมของเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงจากสถานที่จัดแสดงงานพิพิธภัณฑสถานไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งทางธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

จากการศึกษาความหมายของพิพิธภัณฑสถานสามารถสรุปได้ว่า พิพิธภัณฑสถาน คือ สถานที่ที่ทำหน้าที่ในการรวบรวม สงวนรักษา สื่อสารเนื้อหา และจัดแสดงนิทรรศการ เพื่อวัตถุประสงค์ในการค้นคว้า การศึกษาวิจัย สันทนาการ วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อมหรือสถานที่รวบรวมและจัดแสดงหลักฐานทางโบราณคดี วัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรมรวมทั้งความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่หรือเคยมีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ

2.4.2 การบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน

พิพิธภัณฑสถานจัดได้ว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ทำให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้ในเรื่องต่างๆ ตามลักษณะของการบริการที่ดี เช่น ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ โบราณคดี พืช สัตว์ ดาราศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต ฯลฯ และอาจมีชื่อเรียกต่างๆ กันไปตามลักษณะของการบริการ เช่น พิพิธภัณฑสถาน อุทยาน เมือง สถาบัน เป็นต้น พิพิธภัณฑสถานมีกิจกรรมหลากหลายประเภทที่เป็นบริการทางข้อมูล และความรู้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยทั้งผู้ที่อยู่ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (นาฏยา มหิงษ์, 2556, น. 22)

จิรา จงกล (อ้างถึงใน นเรนทร์ ปัญญา และสุวิภา จำปาวัลย์, 2556, น. 20 – 21) ได้ขยายความจากบทความหนึ่งชื่อ The Organization of Museum: Practical Advice ว่างานพิพิธภัณฑสถานมีทั้งหน้าฉากและหลังฉาก โดยมีหน้าที่หลักดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมวัตถุ (Collection) เพราะการสะสมเป็นนิสัยดั้งเดิมของมนุษย์ การสะสมจึงต้องการพื้นที่การดูแลรักษา การรับมรดกตกทอด ในการรวบรวมสิ่งของของพิพิธภัณฑ์สถานอาศัยทั้งการบริจาค การขุดค้นทางโบราณคดี และการจัดซื้อ

2. การตรวจสอบ จำแนกแยกประเภท และศึกษาวิจัย (Identifying, Classifying, Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องราวที่แน่นอน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการด้านวิชาการ

3. การทำบันทึกหลักฐาน (Recording) หรือการจัดทำทะเบียนวัตถุทุกชิ้นที่ได้เก็บรวบรวมไว้ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบได้และเป็นข้อมูลด้านวิชาการทั้งข้อความและภาพถ่าย เพื่อใช้เป็นเอกสารเบื้องต้นของการค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ

4. การซ่อม สงวนรักษาวัตถุ (Conservation and Preservation) โดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการสงวนและรักษาวัตถุทุกชิ้นให้อยู่ในสภาพดีไม่ให้เกิดการเสื่อมสภาพ

5. การรักษาความปลอดภัย (Museum Security) ทั้งการรักษาให้ปลอดภัยจากการเสื่อมสภาพ การโจรกรรม อัคคีภัยต่างๆ โดยระบบรักษาความปลอดภัยต้องมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มก่อสร้างอาคาร เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชน

6. การจัดแสดง (Exhibition) ถือเป็นหน้าที่หน้าที่หน้าฉากของพิพิธภัณฑ์สถาน จากเดิมเพียงเพื่อเป็นแหล่งศึกษาซึ่งทำให้คนทั่วไปเข้าถึงได้ยาก ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเป็นการให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา การจัดงานแสดงของพิพิธภัณฑ์จึงเปลี่ยนไปโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมทุกรูปแบบ ทั้งการแสดงถาวรและการแสดงแบบชั่วคราวซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้เสมอ

7. การศึกษา (Museum Education) หน้าที่นี้เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อให้พิพิธภัณฑ์สถานกลายเป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนในความรับผิดชอบต่อประชาชนทุกคน ทั้งการจัดแสดงที่อาคารและพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่

8. หน้าที่ทางสังคม (Social Function) คล้ายกับหน้าที่ทางการศึกษา พิพิธภัณฑ์สถานต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ดำเนินงานตามความต้องการของสังคมให้เกิดความสะดวกสบาย ความเพลิดเพลิน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

กรมศิลปากร ได้กำหนดภารกิจของพิพิธภัณฑ์ไว้ดังนี้ คือ การแสวงหารวบรวม อนุรักษ์ วิจัย สื่อสารและจัดแสดงวัตถุที่เป็นหลักฐานของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เพื่อจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้

ให้การศึกษาหาความเพลิดเพลิน และเพื่อพัฒนาสังคมในที่สุด ดังนั้น สามารถแยกแยะภารกิจของพิพิธภัณฑ์ให้ชัดเจนได้ (กรมทรัพยากรธรณี, 2557) ดังนี้

1. การเสาะแสวงหา เก็บรวบรวม (Collecting) วัตถุที่เป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมซึ่งการกำหนดว่าวัตถุที่พิพิธภัณฑ์นั้นจะรวบรวมเป็นประเภทใด ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ ที่สำคัญคือการดำเนินการในข้อนี้ ต้องคำนึงถึงหลักในการอนุรักษ์ คือไม่ดำเนินการโดยวิธีที่จะทำลายหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ทั้งในด้านการอนุรักษ์ และทางด้านวิชาการ

2. การอนุรักษ์ (Conservation) วัตถุที่เสาะหาและรวบรวมมานั้น โดยกรรมวิธีและกระบวนการทั้งทางวิทยาศาสตร์และด้วยกระบวนการแห่งภูมิปัญญา เพื่อให้วัตถุต่างๆ นั้นคงความเป็นหลักฐานของมนุษย์ต่อไปได้ในอนาคต

3. การศึกษา ค้นคว้า วิจัย (Research) เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัตถุที่อยู่ในความดูแล เพื่อนำมาประกอบเป็นหลักฐานเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในแง่มุมที่พิพิธภัณฑ์นั้นกำหนดความรับผิดชอบไว้

4. การบันทึกข้อมูล (Record) และการจัดทำทะเบียนวัตถุ (Registration) เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา และเพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ซึ่งในการดำเนินงานขั้นตอนนี้จำเป็นต้องใช้ทั้งความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประเภทนั้นๆ และความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ข้อมูลนั้นสามารถบริการเป็นวิทยากรแก่บุคคลทั่วไปได้

5. การจัดแสดง (Exhibition) หรือการนำเสนอเนื้อหาทางวิชาการที่นักวิชาการของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ ได้ศึกษา ค้นคว้า วิจัย แล้วนำมาประกอบกับตัววัตถุที่เป็นหลักฐานสำคัญผสมผสานกับเทคนิควิธีการทางการออกแบบนิทรรศการเพิ่มเติม สดุดทัศนูปกรณ์ต่างๆ เข้าไปเพื่อให้ได้เป็นนิทรรศการที่จะเผยแพร่ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ และความเพลิดเพลิน

6. การบริการการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ (Education and Public Relations) คือ การถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ที่พิพิธภัณฑ์รวบรวมมาเป็นองค์ความรู้ให้กับสาธารณชนด้วยการสื่อสารที่เพิ่มเติมไปจากนิทรรศการ เพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยง่ายและเพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างสาธารณชนกับพิพิธภัณฑ์ให้มีความใกล้ชิดกัน นอกจากนี้ยังต้องคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการบริการการศึกษาและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สาธารณชนมีความสนใจในกิจการของพิพิธภัณฑ์อยู่ตลอดเวลาด้วย

เพ็ญพรรณ เจริญพร (อ้างถึงใน นาฏยา มหิงษ์, 2556, น. 15) กล่าวว่า สถานที่ตั้งของ พิพิธภัณฑ์สถาน หรือพิพิธภัณฑ์ที่ซึ่งเป็นสถานที่เพื่อการศึกษาและเพื่อความเพลิดเพลิน ดังนั้นจึงควรมี ลักษณะที่ดังต่อไปนี้

1. ตั้งอยู่ในที่ชุมชนหรืออยู่ไม่ห่างไกลจากชุมชนมากนัก และไม่ควรถังโดดเดี่ยวอยู่ในที่เปลี่ยว
2. มีการคมนาคมสะดวก มีระบบขนส่งมวลชนเข้าถึง และมีถนนสะดวกสำหรับยานพาหนะต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ได้โดยง่าย
3. ควรตั้งอยู่ใกล้สถานศึกษา เพราะจะทำให้นักเรียนนักศึกษาสามารถเข้าใช้บริการของพิพิธภัณฑ์ได้บ่อยๆ และโรงเรียนสามารถนำนักเรียนเข้ามาใช้พิพิธภัณฑ์เพื่อประกอบการเรียนรู้ได้สะดวก
4. ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น อยู่ในสวนสาธารณะหรือใกล้สวนสาธารณะสถานที่กว้างขวางไม่แออัด เพื่อจะได้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการใช้งานและมีความโล่งโปร่งสบายสำหรับผู้มาใช้บริการ อากาศโปร่งสบายไม่มีมลพิษ เช่น น้ำเสียซึ่งส่งกลิ่นเหม็น อากาศมีฝุ่นละอองหรือมีควันพิษ หรือมีเสียงดังเกินขนาด
5. ไม่ควรอยู่ในที่ๆ มีภัยธรรมชาติร้ายแรง เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด พายุรุนแรงหรือน้ำท่วม เพราะพิพิธภัณฑ์มักสะสมวัตถุที่มีคุณค่าที่จะต้องอนุรักษ์ ซึ่งภัยธรรมชาติจะทำให้วัตถุและผู้เข้าชมรวมถึงบุคลากรของพิพิธภัณฑ์เกิดอันตรายได้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์สามารถสรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์มีหน้าที่ในการแสวงหารวบรวม อนุรักษ์ วิจัย สื่อสารและจัดแสดงวัตถุที่เป็นหลักฐานของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม เพื่อจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ให้การศึกษาหาความเพลิดเพลินแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยทั้งผู้ที่อยู่ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

ซึ่งพิพิธภัณฑ์นั้นมีทั้งหน้าฉากและหลังฉาก โดยมีหน้าที่หลัก ดังนี้

1. การแสวงหาและเก็บรวบรวมวัตถุที่เป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
2. การอนุรักษ์วัตถุที่แสวงหาและรวบรวมมานั้น เพื่อให้วัตถุต่างๆ นั้นคงความเป็นหลักฐานของมนุษย์ต่อไปได้ในอนาคต
3. การศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อนำมาประกอบเป็นหลักฐานเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในแง่มุมที่พิพิธภัณฑ์นั้นกำหนดความรับผิดชอบไว้

4. การบันทึกข้อมูลและการจัดทำทะเบียนวัตถุ เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษา และการศึกษา ค้นคว้า วิจัย
5. การจัดแสดงที่ผสมผสานกับเทคนิควิธีการทางด้านการออกแบบนิทรรศการการเพิ่มเติม โสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ เข้าไปเพื่อให้ได้เป็นนิทรรศการที่จะเผยแพร่
6. การบริการการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยง่ายและ เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างสาธารณชนกับพิพิธภัณฑ์ให้มีความใกล้ชิดกัน

2.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเหมืองปลีอก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

กาญจนบุรี ได้ถูกยกฐานะให้เป็น "จังหวัดกาญจนบุรี" เมื่อ พ.ศ. 2467 สมัยรัชกาลที่ 5 กาญจนบุรี หรือ ที่หลายคนเรียกติดปากกันว่า "เมืองกาญจน์" เป็นจังหวัดที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศไทย แบ่งเป็น 13 อำเภอ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า ด้านตะวันตกติดชายแดนพม่า มีแม่น้ำแควน้อย และ แควใหญ่ ไหลผ่าน มีวัฒนธรรมประเพณีหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งไทย พม่า มอญ กระเหรี่ยง เมื่อครั้งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้ใช้จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจุดที่สร้างทางรถไฟยุทธศาสตร์ โดยใช้แรงงานจากเชลยและมีคนล้มเจ็บเสียชีวิต ระหว่างสร้างสะพานเป็นจำนวนมาก ถือว่าเป็นประวัติศาสตร์อันน่าสลดใจมาจนถึงทุกวันนี้ ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติรู้จักจังหวัดกาญจนบุรี

เหมืองปลีอก ตั้งอยู่ที่ตำบลปลีอก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นสถานที่ที่เคยเป็นแหล่งเหมืองแร่เก่า มีนักท่องเที่ยวแวะมาเที่ยวชมสถานที่ ที่บอกเล่าถึงเรื่องราวในอดีต ครั้งเมื่อผืนดินแห่งนี้เต็มไปด้วยแร่ที่มีค่า เสมือนเป็นขุมทองของนักแสวงโชคจากทั่วทุกสารทิศ เมื่อประมาณ 70 กว่าปีก่อน ในช่วงการล่าอาณานิคม ขณะนั้นประเทศพม่าได้ตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ มีชาวพม่าจำนวนหนึ่งได้เข้ามาหาแร่พลูม และดีบุก เพื่อนำไปขายต่อให้กับทหารอังกฤษ เอาไปผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการสงคราม ว่ากันว่ามียาพรานฝั่งไทย 2 คน คือพรานไผ่ และพรานผาแป เข้าไปตามรอยกระทิงในป่า แล้วไปเจอชาวพม่ากำลังขุดหาแร่อยู่ จึงนำเรื่องไปแจ้งทางการไทย เมื่อปี พ.ศ. 2481 กรมโลหกิจ องค์การเหมืองแร่ ในหน่วยงานของกระทรวงอุตสาหกรรมในสมัยนั้น จึงได้เข้ามาสำรวจสายแร่ในบริเวณปลีอกนี้ พบว่าแถวนี้มีสายแร่ดีบุกและแร่พลูมอยู่มาก รวมถึงมีแร่ทั้ง สะเดน และสายแร่ทองคำปะปนอยู่ด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2483 องค์การเหมืองแร่ จึงได้จัดตั้งเหมืองแร่แห่งแรกขึ้นในตำบลปิล็อก หลังจากนั้นก็เปิดให้สัมปทานแก่นักลงทุนเอกชน จนทำให้มีเหมืองแร่เกิดขึ้นมากมายราวดอกเห็ดราวๆ 50-60 แห่ง ทั้งเหมืองขนาดเล็กและใหญ่ รวมถึงเหมืองเถื่อน และการแอบลอบขุดนำไปขายของชาวบ้าน ในขณะที่นั้นเองก็ยังมีชาวพม่าจำนวนหนึ่งเข้ามาขุดแร่เพื่อนำไปขายให้แก่อังกฤษ ซึ่งทำให้ทางการไทยต้องเข้าปราบปราม ต่อสู้กัน จนมีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก รวมถึงการขุดอุโมงค์เพื่อเข้าไปหาแร่บนภูเขา นั้น มีอันตรายมากมาย ทั้งเกิดอุโมงค์ถล่ม หินถล่ม ไข้ป่ามาเลเรีย ทำให้คนงานเหมืองเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ว่ากันว่าชื่อเหมืองปิล็อกนี้ เป็นคำที่ชาวบ้านเรียกกันว่า "เหมืองผีหลอก" เพราะมีคนตายมากมาย และเมื่อคนงานพม่าเรียกต่อๆ กันไป จึงเพี้ยนเป็น "เหมืองปิล็อก"

ช่วงยุคทองของการค้าแร่ ถือได้ว่ารุ่งเรืองมาก จนครั้งหนึ่งประเทศไทยกลายเป็นแหล่งผลิตดีบุกที่สำคัญของโลก ประมาณปีพ.ศ. 2527 - 2528 ความรุ่งโรจน์ของการขุดแร่ได้จบลง เมื่อจีนได้ปล่อยดีบุกจำนวนมากออกขายในราคาถูก ราคาแร่ดีบุกจึงเข้าสู่วิกฤตการณ์เลวร้าย ตกต่ำอย่างรุนแรง ทั้งยังมีเทคโนโลยีการผลิตพลาสติกเข้ามาแทน ทำให้การใช้ดีบุกลดลง เหมืองแร่ดีบุกในประเทศไทยจึงต้องทยอยปิดตัวลง คนงานต่างก็พากันอพยพไปทำงานที่อื่น และในที่สุดตำนานแห่งเหมืองปิล็อก จึงกลายเป็นเพียงเรื่องราวในอดีตที่ถูกเล่าขาน ปัจจุบันไม่มีการขุดหาแร่อีกแล้ว เหลือเพียงซากรถเก่าที่เคยบรรทุกแร่ โรงเก็บอุปกรณ์การร่อนแร่ถูกทิ้งร้าง และพื้นที่บางส่วนของที่เคยเป็นอุโมงค์ขุดเจาะแร่ ทั้งไว้ให้เห็นถึงยุคที่เคยรุ่งเรืองในอดีตเท่านั้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สโรชา เมฆอรุณ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการพิพธิภัณฑ์ในสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ : กรณีศึกษา พิพธิภัณฑ์การศึกษาไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและพิพธิภัณฑ์เพื่อการศึกษา โรงเรียนเทพศิรินทร์ เป็นการศึกษาที่ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการศึกษาที่มีความครอบคลุม และหลากหลาย กลุ่มประชากรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพิพธิภัณฑ์ ได้แก่ ครู ภัณฑารักษ์ และนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ 2 ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามผู้เข้าชมพิพธิภัณฑ์ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ 3 ศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Focused Interview) ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพธิภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า พิพธิภัณฑ์ทั้งสองแห่งมีการดำเนินงานมีลักษณะที่เหมือนกัน ดังนี้ 1) อาคารพิพธิภัณฑ์ ทั้งสองแห่งได้ใช้อาคารที่มี

ความสำคัญทางประวัติศาสตร์เช่นกัน เป็นการสร้างความผูกพันระหว่างนักเรียนกับโรงเรียน และเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์โรงเรียน 2) วัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทั้งสองแห่ง ต่างมีเป้าหมายเหมือนกันคือต้องการให้นักเรียนเข้าใจในประวัติศาสตร์ของโรงเรียน ซึ่งก่อให้เกิดความรักในสถาบัน 3) ชุมชน การทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑ์ที่ดีคือ การจัดชุมชน อาจจะเป็นในรูปแบบชมรมชุมนุมนักเรียน เพื่อมาฝึกฝนการนำชม การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ 4) งบประมาณ พิพิธภัณฑ์ทั้งสองแห่งมีข้อจำกัดด้านงบประมาณเช่นกันคือ ในการทำนิทรรศการต้องใช้รายได้จากสมาคม ซึ่งแยกตัวออกจากงบประมาณโรงเรียน ฉะนั้นพิพิธภัณฑ์จึงต้องหารายได้เพิ่มจากการจำหน่ายของที่ระลึก ขายดอกไม้ในเทศกาลต่าง หรือจัดคอนเสิร์ตการกุศล 5) การบูรณาการกับการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจารย์จะสั่งให้นักเรียนเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพื่อนำไปประกอบการเรียน เช่น การวาดภาพ การคำนวณ ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

พยุง ใบแยม (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้การวิจัยใช้วิธีแบบผสมผสานเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่แบบสอบถามและการสังเกตแบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลบรรยายเชิงคุณภาพ (content analysis) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ศึกษาจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ และการ วิพากษ์สนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน PAISLDA ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวางแผน (P=planning) ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ (A=analysis) ขั้นที่ 3 การจัดการเรียนรู้ (I=instructional) ขั้นที่ 4 การให้บริการ (S=service) ขั้นที่ 5 การเชื่อมโยงความรู้สู่สากล (L=linked to global) ขั้นที่ 6 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ (D=development) ขั้นที่ 7 ประเมินผลและเผยแพร่ (A=asses and spreads) และเงื่อนไขสำคัญ(C=conditions) ในการใช้รูปแบบ ประกอบด้วย บุคคล หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และส านักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำ วรงค์เทพ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ และแบบสัมภาษณ์ระดับลึก สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในกลุ่ม โรงเรียนที่มีระดับการปฏิบัติค่อนข้างดีแยกตามขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอแม่ลาน้อย ด้านการวางแผนการจัดการแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามและตรวจสอบการใช้แหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมปานกลางและด้านการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในภาพรวมปานกลาง ส่วนผลการบริหารการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่ดำเนินการได้เป็นผลดีทั้ง 3 โรงเรียน พบว่า ในด้านของการวางแผนแหล่งการใช้เรียนรู้โรงเรียนมีแนวนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยจัดทำเป็นแผนงาน โครงการของโรงเรียนทุกปี การศึกษามีการจัดสรรงบประมาณและผ่านความเห็นชอบและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาทุกฝ่าย จะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนกำหนดให้ครูและนักเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ครูจัดทำแผนการเรียนรู้โดยกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน และมีการบันทึกผลการใช้แหล่งเรียนรู้ในส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาได้สนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

นาฏยา มหิงษ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและการดำเนินการของพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ และศึกษาปัญหาของการจัดการพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ และจัดทำแนวทางในการปรับปรุงและการจัดการพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 199 ชุด จำแนกและวิเคราะห์เนื้อหา 3 ด้าน ดังนี้ รูปแบบการจัดการแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ การจัดสรรพื้นที่สำหรับนิทรรศการ และการจัดการพิพิธภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า ในการพัฒนาควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ เพื่อการบริหารจัดการและขอสนับสนุนงบประมาณสำหรับการลงทุน และค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงการจัดแสดงในการจัดทำวัตถุชิ้นส่วน และจัดหาครุภัณฑ์เพิ่มเติมสำหรับห้องพิพิธภัณฑ์เพื่อสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ ค้นคว้าเพิ่มเติมของนิสิตแพทย์ และจัดให้มีเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรที่มีความรู้ด้านกายวิภาคศาสตร์และการจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อดำเนินการเฉพาะทางด้านกายวิภาคศาสตร์

จุฑามาศ แก้วพิจิตร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์สู่พิพิธภัณฑ์รูปแบบใหม่ (Discovery Museum) และศึกษากระบวนการเรียนรู้ของภัณฑารักษ์ในการเปลี่ยนแปลงพิพิธภัณฑ์สู่พิพิธภัณฑ์รูปแบบใหม่ (Discovery Museum) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย

ภัณฑารักษ์ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ 4 แห่ง ได้แก่ 1) ภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพานวัดฝั่งคลองจังหวัดนครนายก 2) ภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์ใต้แม่น้ำเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 3) ภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์บ้านเขยี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม 4) ภัณฑารักษ์ของอุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวนทั้งสิ้น 19 คน โดยทำการศึกษาในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ภายใต้กระบวนการการเรียนรู้ “Natural Critical Learning Environment” ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) Engage 2) Explore 3) Explain และ 4) Apply ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการเรียนรู้ของภัณฑารักษ์ในการเปลี่ยนแปลงพิพิธภัณฑ์ไปสู่พิพิธภัณฑ์รูปแบบใหม่ (DiscoveryMuseum) มีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกัน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้จึงเป็นไปในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยผลที่พบทั้งหมดทำให้ได้เสนอแนะได้ว่า ภัณฑารักษ์ควรมีความสามารถในการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และกระตุ้นให้ผู้เข้าชมสามารถเชื่อมโยงความรู้จากอดีต สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนิทรรศการและผู้เข้าชมไปสู่การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้นอกเหนือจากสาระองค์ความรู้ที่นำเสนอผ่านนิทรรศการ

อรพินท์ รุจิรานูพงศ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา เข้มองตะโกปิดทอง (เหมืองร้าง) อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาของเหมืองตะโกปิดทอง โดยทำการเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันของพื้นที่บริเวณเหมืองร่วมกับการสัมภาษณ์ข้อมูลจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลสวนผึ้ง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการประเมิน ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพในด้านคุณค่าทางวิชาการอยู่ในระดับสูงเนื่องจากเหมืองตะโกปิดทองมีลักษณะโดดเด่น ลักษณะทางธรณีวิทยาแหล่งแร่ดีบุกเฟลด์สปาร์ และควอตซ์ของเหมืองตะโกปิดทอง ส่วนศักยภาพในการพัฒนาและบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และหน่วยงานท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาพื้นที่ ทั้งความคิดเห็นในด้านรูปแบบการพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

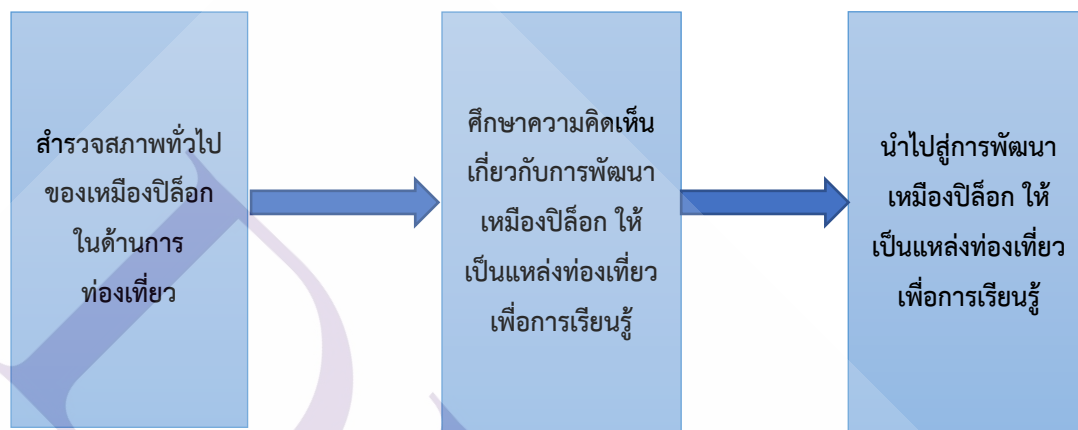
Sergio Moreno Gil, J. R. Brent Ritchie (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการสร้างภาพลักษณ์พิพิธภัณฑ์ระหว่างคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว การศึกษานี้มุ่งทำความเข้าใจกระบวนการสร้างภาพลักษณ์พิพิธภัณฑ์ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยพิจารณาทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างจากมุมมองของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่ควรสนใจ

ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง การศึกษานี้ได้พัฒนาตัวแบบการวัดกระบวนการสร้างภาพลักษณ์พิพิธภัณฑสถานตาม ทฤษฎีและทดสอบตัวแบบดังกล่าวอย่างชัดเจน โดยผนวกกระบวนการของคนในท้องถิ่นและ นักท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ตัวแบบนี้ยังตรวจสอบแรงจูงใจของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานและแหล่งข้อมูลใน ฐานะที่เป็นตัวแปรเงื่อนไขที่สำคัญ ทั้งยังศึกษาผลของภาพลักษณ์ของผู้เข้าชมต่อความพึงพอใจด้าน ประสบการณ์ในการชมพิพิธภัณฑสถาน พบว่า คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีกระบวนการสร้าง ภาพลักษณ์พิพิธภัณฑสถานแตกต่างกันตามการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานในแต่ละแห่ง ซึ่งแรงจูงใจบางตัวแปรมี อิทธิพลต่อภาพลักษณ์ของพิพิธภัณฑสถานในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ที่ดีจะนำไปสู่ความพึงพอใจ ของผู้มาเยือน นอกจากนี้ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถช่วยปรับปรุงความเข้าใจของเจ้าของพิพิธภัณฑสถาน เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของผู้เยี่ยมชมและองค์ประกอบต่าง ๆ รวมถึงแหล่งข้อมูลและแรงจูงใจที่มีอิทธิพล ต่อภาพลักษณ์ของพิพิธภัณฑสถาน และนำไปสู่การจัดการที่ดีขึ้น

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาตามหลักการทฤษฎีและแนวคิดที่เป็นปัจจัยในการท่องเที่ยว สามารถกำหนดกรอบแนวความคิดแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลเมืองปัลลิก ประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปัลลิก และบ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเป้าหมายไม่มีการเก็บข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชม เพราะไม่มีการจำหน่ายบัตรหรือเก็บค่าเข้าชม จึงต้องประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยว สำหรับนำมาใช้ในการอ้างอิง เพื่อคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้การประมาณการจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวใช้การสอบถามจากผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 บ้านอิต้อง จังหวัดกาญจนบุรี ทำให้ผู้วิจัยประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยว ณ บ้านอิต้องและเมืองปัลลิกกว่า มีประมาณ 82,000 คน/ปี ส่วนจำนวนประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง มีจำนวน 148 คน แต่ผู้วิจัยจะใช้ผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปซึ่งจากข้อมูลที่ได้พบว่ามีจำนวน 125 คน (ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน หมู่ 01 หมู่บ้านอิต้อง, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในหมู่บ้านอิต้องที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปัลลิกและบ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยกำหนด

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาตามสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane (1973) โดยเลือกใช้ระดับความเชื่อมั่น 92% และค่าความคลาดเคลื่อน 8% (ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.08) เนื่องจากช่วงที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสอบถาม มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมือนปีล้นอกจำนวนน้อย และการเดินทางไม่สะดวก ดังนั้นในการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจึงใช้ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.08 จำแนกการคำนวณได้ดังนี้

ขนาดกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยว

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

N = จำนวนหน่วยประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.08)

แทนค่า

$$\begin{aligned} n &= \frac{82,148}{1+82,148(0.08)^2} \\ n &= \frac{82,148}{82,148} \\ n &= \frac{82,149 \times 0.0064}{82,148} \\ n &= 525 \\ n &= 156 \end{aligned}$$

เมื่อแทนค่าในสูตรดังกล่าวแล้ว ได้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 156 ตัวอย่าง แต่เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว ในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 160 ตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

N = จำนวนหน่วยประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.08)

แทนค่า

$$n = \frac{125}{(1+0.08^2)125}$$

$$n = \frac{125}{1+(0.0064 \times 125)}$$

$$n = \frac{125}{1.8}$$

$$n = 69.45$$

การเลือกตัวอย่างจากประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) จะเก็บข้อมูลกับประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง 75 คน

ส่วนผู้ดูแลเหมืองปิ๊ด็อก ทำการเก็บข้อมูลจำนวน 1 คน เป็นการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 236 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
นักท่องเที่ยว	156	67.20
ประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง	75	31.80
ผู้ดูแลเหมืองปิ๊ด็อก	1	1.00
รวม	236	100

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตที่ใช้บันทึกการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยจะเรียกว่าแบบบันทึกข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมา การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว (5As) สภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในปัจจุบัน สภาพปัญหาในปัจจุบัน/อนาคต

2. แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ประชาชนในหมู่บ้านอีด่องและผู้ดูแลเหมือง ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ในการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-end Questions) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้นำหลักแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ เพื่อนำมาประกอบการสร้างแบบสอบถามนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในหมู่บ้านอีด่อง จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

โดยข้อมูลส่วนที่ 2 ที่ได้จากแบบสอบถาม จะกำหนดค่าคะแนนโดยการประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (พิชิตฤทธิ จรูญ, 2548) ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก 5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้ค่าน้ำหนัก 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ค่าน้ำหนัก 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้ค่าน้ำหนัก 2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก 1 คะแนน

การแปลผลค่าคะแนนของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปัลลิกออำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ แปลผลโดยถือตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย โดยใช้ สูตรอัตราภาคชั้นในการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นของคะแนน}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 เห็นด้วยน้อยที่สุด หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเมืองปัลลิกออำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 เห็นด้วยน้อย หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเมืองปัลลิกออำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 เห็นด้วยปานกลาง หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเมืองปัลลิกออำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 เห็นด้วยมาก หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเมืองปัลลิกออำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเมืองปัลลิกออำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การเก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึกข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 ชื่อแหล่งท่องเที่ยว
- 1.2 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว
- 1.3 ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว

1.4 ประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว

1.5 การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมี 5 ประการ หรือเรียกว่า 5As มาประกอบการพิจารณาในแบบบันทึกการสำรวจ ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) ความประทับใจ (Amenity) สิ่งอำนวยความสะดวก (Accommodation) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวหรือบริการเสริม (Ancillary services)

1.6 สภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว

1.7 กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

1.8 สภาพปัญหาปัจจุบัน/อนาคต

ทั้ง 8 ประเด็น ใช้การสำรวจพื้นที่เหมืองปี่ลือก ยกเว้นในประเด็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว และสภาพปัญหาปัจจุบัน/อนาคต ใช้การสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม และการค้นคว้าจากเอกสารประกอบ

2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามโดยวิธีการเลือกตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปี่ลือก และหมู่บ้านอิต้อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 160 ชุด และประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง จำนวน 75 ชุด โดยมีจุดเก็บข้อมูลที่หมู่บ้านอิต้อง และเหมืองปี่ลือก

3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามกับผู้ดูแลเหมืองปี่ลือก จำนวน 1 ชุด โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยจะนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนา และข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และแบบตารางแสดงค่าความสัมพันธ์ต่างๆ ดังนี้

1. แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางความเรียง

2. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางความเรียง

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ จากส่วนที่ 3 ของแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ของคำตอบ และวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเมืองปัลลือ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของเมืองปัลลือในด้านการท่องเที่ยวและเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและชุมชนบ้านอิต้องในการพัฒนาเมืองปัลลือ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยการสำรวจและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชนบ้านอิต้อง และผู้ดูแลเมืองปัลลือ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 236 ชุด ซึ่งผู้วิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพของเมืองปัลลือทางด้านการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง ผู้ดูแลเมืองปัลลือ และนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปัลลือ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 1 สภาพของเมืองปัลลือทางด้านการท่องเที่ยว

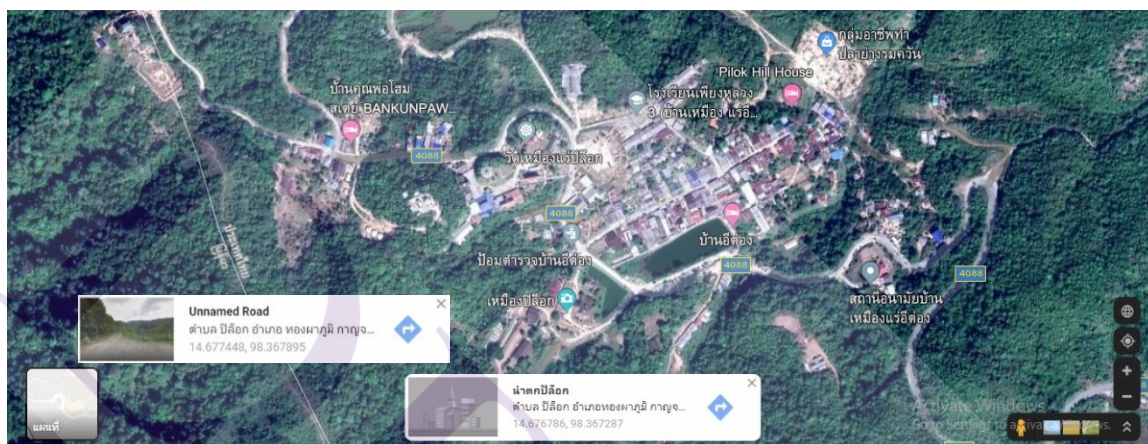
ในตอนที่ 1 นี้ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

เมืองปัลลือจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีจุดประสงค์หลักในเชิงอุตสาหกรรมด้วยการผลิตแร่ที่สำคัญมาใช้ประโยชน์และเป็นการทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงด้านวัตถุดิบสำหรับภาคอุตสาหกรรม เช่น การนำแร่มาแปรรูปเป็นผลผลิตต่าง ๆ ที่ทำประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านอาวุธ และด้านอุตสาหกรรม นำมาสร้างเป็นภาชนะใช้สอยพาหนะที่ช่วยในการคมนาคม อาคาร บ้านเรือน ก๊าซหุงต้ม พลังงานไฟฟ้า และทำให้ประชาชนมีรายได้จากการขุดแร่ ไปจนถึงแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ไปสู่ผู้บริโภค เป็นต้น

2. ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว

เมืองปิล็อกตั้งอยู่ที่ ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ระหว่างพิกัดทางภูมิศาสตร์ หรือพิกัด GPS (Global Positioning System) ที่ 14°40'39.0"N 98°22'04.0"E เมื่อพิจารณาจากที่ตั้งสัมพัทธ์แล้วจะเห็นได้ว่า เมืองปิล็อก ทิศเหนือ จดป้อมตำรวจบ้านอีต่อง และหมู่บ้านอีต่อง ทิศใต้ จดน้ำตกปิล็อก ทิศตะวันออก จดบ้านอีต่อง ทิศตะวันตก จดสหภาพเมียนมาร์ (พม่า)

ภาพที่ 4.1 แสดงที่ตั้งของเมืองปิล็อก ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
ที่มา: <https://www.google.com/maps/place>, สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

3. ประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว

เมืองปิล็อก ตั้งอยู่ตรงบริเวณทางเข้าหมู่บ้านอีต่อง จากประวัติของเมืองปิล็อก นับย้อนไปเมื่อหลายสิบปีก่อน มีผู้พบเห็นชาวพม่าเข้ามาลักลอบขุดแร่ในพื้นที่ตำบลปิล็อกไปขายให้กับทหารอังกฤษ ด้วยคำล่ำลือนี้ทำให้กรมทรัพยากรธรณีในสมัยนั้นนำคณะนายช่างมาสำรวจก็พบว่าพื้นที่แถบนี้มีแร่ดีบุก และแร่พลูมอยู่มาก รวมถึงมีแร่ทั้งสะเตน และสายแร่ทองคำปะปนอยู่ด้วย ต่อมาในปี พ.ศ. 2483 องค์การเหมืองแร่ จึงได้จัดตั้งเหมืองแร่แห่งแรกขึ้นในตำบลปิล็อก หลังจากนั้นก็เปิดให้สัมปทานแก่นักลงทุนเอกชน จนทำให้มีเหมืองแร่เกิดขึ้นมากมายราวดอกเห็ดราวๆ 50-60 แห่ง ทั้งเหมืองขนาดเล็กและใหญ่ รวมถึงเหมืองเถื่อน หมู่บ้านอีต่องจึงเกิดขึ้นพร้อมๆกันกลายเป็นหมู่บ้านที่มีมากกว่า 1,000 หลังคาเรือน มีผู้คนมากมาย คึกคัก มีชีวิตชีวา มีการแลกเปลี่ยนค้าขาย สถานบันเทิง โรงบ่อน และมีโรงหนังถึง 2 โรง สำหรับคนงานที่มาทำงานตามเหมืองต่างๆ นับพันๆ คน จากการเปิด

เหมืองในครั้งนั้น ได้เกิดการปะทะกันระหว่างตำรวจกับคนงานชาวพม่า เพราะฝ่ายไทยห้ามคนงานชาวพม่า นำแร่ไปขายให้อังกฤษ แต่คนงานชาวพม่าฝ่าฝืนจึงเกิดการปะทะกันบ่อยครั้ง ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ในอดีตชาวบ้านเรียกเหมืองปิล็อกว่า “เหมืองผีหลอก” ต่อมาเพี้ยนเป็น “ปิล็อก” ซึ่งกลายเป็นชื่อเหมืองแร่และตำบลในเวลาต่อมา หลังจากนั้นเหมืองแร่อื่นๆ ททยเปิดตามกันมาอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งเหมืองเล็ก เหมืองใหญ่ราวๆ 50 – 60 เหมือง โดยผู้คนพากันเรียกบรรดาเหมืองทั้งหลายในพื้นที่แถบนี้แบบเหมารวมว่า “เหมืองปิล็อก” ดินแดนแห่งนี้เปรียบเสมือนขุมทรัพย์ของบรรดานายเหมืองทั้งหลายที่ต่างพากันเดินทางเข้ามาแสวงโชค มีทั้งคนไทย พม่า และที่มาจากประเทศอินเดีย เหมืองแร่จึงสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชุมชนโดยรอบเป็นอย่างมาก แต่ในเวลาต่อมาความรุ่งโรจน์ของการขุดแร่ได้สิ้นสุดลง เมื่อทางประเทศจีนได้ปล่อยแร่ดีบุกจำนวนมากออกขายในราคาถูก ส่งผลให้ราคาแร่ดีบุกเข้าสู่วิกฤตการณ์ที่เลวร้าย ตกต่ำอย่างรุนแรง ทั้งยังมีเทคโนโลยีการผลิตพลาสติกเข้ามาแทน ทำให้การใช้ดีบุกลดลง เหมืองแร่ดีบุกในประเทศไทยจึงต้องทยอยปิดตัวลง คนงานต่างก็พากันอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น และในที่สุดตำนานแห่งเหมืองปิล็อก จึงกลายเป็นเพียงเรื่องราวในอดีตที่ถูกเล่าขาน ปัจจุบันเหมืองปิล็อกไม่มีการขุดหาแร่เหลือเพียงซากรถเก่าที่เคยบรรทุกแร่ โรงเก็บอุปกรณ์การร่อนแร่ถูกทิ้งร้าง และพื้นที่บางส่วนของที่เคยเป็นอุโมงค์ขุดเจาะแร่ที่ถูกทิ้งไว้ให้เห็นถึงยุคที่เคยรุ่งเรืองในอดีตเท่านั้น และจากการสอบถามข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านอืดอง (คุณอรุณี มหัททศิริติ) พบว่า เจ้าของเหมืองแร่ในปัจจุบันคือ คุณศิริชัย มาโนช

4. การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

4.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

บริเวณเหมืองปิล็อกล้อมรอบไปด้วยธรรมชาติ ต้นไม้ ภูเขา และมีอากาศที่บริสุทธิ์ ในช่วงฤดูหนาวที่บริเวณเหมืองปิล็อกจะเต็มไปด้วยหมอก เป็นวิวดูสวยเหมาะแก่การมาเที่ยวชม นอกจากนี้ยังมีซากเครื่องมือที่ในอดีตเคยใช้ในการทำเหมืองแร่ให้ได้ชมและศึกษา รวมทั้งร่องรอยของพื้นที่การทำเหมืองแร่เมื่อครั้งในอดีต

4.2 ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)

4.2.1 ประเภทการเข้าถึงเหมืองปิล็อก

การเดินทางไปยังเหมืองปิล็อกนั้นสามารถเข้าถึงได้ โดยทางบกเท่านั้น ซึ่งจะใช้ทางหลวงหมายเลข 3272 และ 4088 จาก อ.ทองผาภูมิ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยยานพาหนะประเภท รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และรถโดยสารเป็นรถสองแถวสีเหลือง ด้านข้างเขียนว่า ตลาดทองผา

ภูมิ อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ บ้านอีต่อง เริ่มเดินทางจากตลาดทองผาภูมิ ประมาณ 10.00 จนถึง 12.00 น. และขากลับจากบ้านอีต่องลงไปข้างล่าง เริ่ม 6.00 จนถึง 7.00 น. ค่าโดยสารคนละประมาณ 70 บาท จากจุดจอดรถโดยสารที่บ้านอีต่อง ไปเหมือง ปิ่ลือกใช้การเดินทางในระหว่างไม่ไกล

4.2.2 สภาพของเส้นทางการเข้าถึง

- สภาพถนนจากอ.ทองผาภูมิไปยังเหมืองปิ่ลือกเป็นถนนลาดยาง บางช่วงมีผิวถนนชำรุดเป็นหลุมบ่อ การเดินทางจึงค่อนข้างลำบาก

4.2.3 ระยะทาง

- จาก อ.ทองผาภูมิไปยังเหมืองปิ่ลือกตามทางถนนระยะทางประมาณ 69 กิโลเมตร และ จากหมู่บ้านอีต่องไปเหมืองปิ่ลือก ระยะทาง 400 เมตร หรือเดินประมาณ 5 นาที

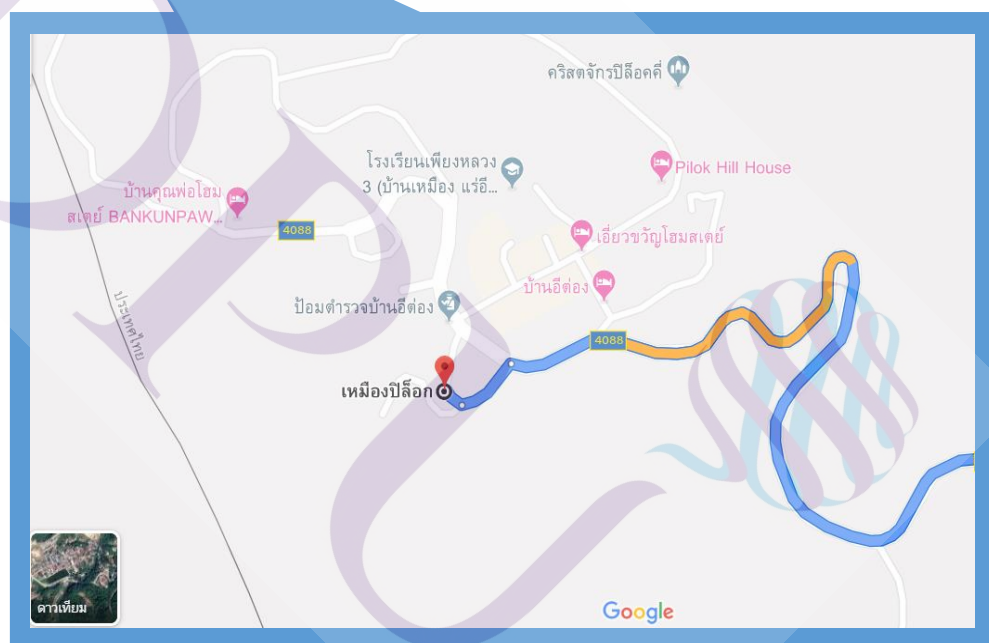
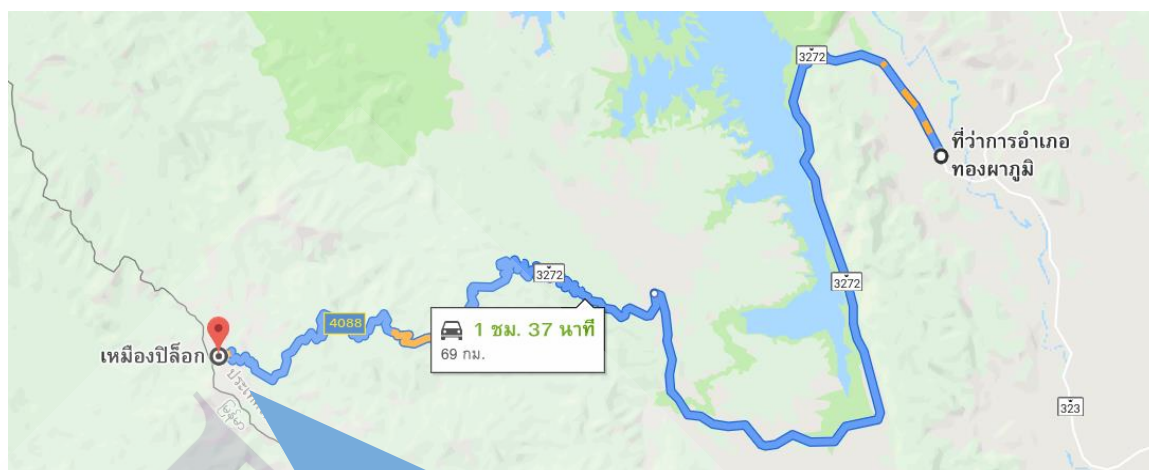
4.2.4 สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง

- น้ำตกจ๊อกกระดั้น เดินทางจากเหมืองปิ่ลือกไปน้ำตกจ๊อกกระดั้นใช้เวลาประมาณ 19 นาที (7.9 กิโลเมตร) การเข้าชมน้ำตกต้องเสียค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานทองผาภูมิ (40 บาท) โดยจากด่านเก็บค่าธรรมเนียมต้องเดินเท้าประมาณ 200 เมตร จะพบน้ำตกที่สวยงาม น้ำใสสะอาดเย็นสบายสามารถลงเล่นน้ำ
- เนินช้างศึก เดินทางจากเหมืองปิ่ลือกไปเนินช้างศึกใช้เวลาประมาณ 10 นาที (2.9 กิโลเมตร) มีทิวทัศน์สวยงามนักท่องเที่ยวสามารถรับชมได้แบบ 360 องศา ไม่มีค่าบริการในการกางเต็นท์ แต่จะมีลมค่อนข้างแรงในช่วงกลางคืน ส่วนห้องน้ำจะมีแยกส่วนของชายและหญิง ห้องอาบน้ำแต่ละฝั่งมีเพียงห้องเดียว
- อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ เดินทางจากเหมืองปิ่ลือกไปอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิใช้เวลาประมาณ 19 นาที (8.5 กิโลเมตร) มีบรรยากาศร่มรื่น ล้อมรอบไปด้วยภูเขาและต้นไม้ เหมาะแก่การกางเต็นท์ ในช่วงกลางคืนจะมีอากาศเย็นสบาย มีบ้านพักนักท่องเที่ยว ร้านค้าสวัสดิการ และห้องน้ำสะอาด

- หมู่บ้านอีต่อง เดินทางจากเหมืองปี้ลือกไปหมู่บ้านอีต่องใช้เวลาประมาณ 5 นาที (400 เมตร) โดยมุ่งหน้าไปทางเหนือผ่านป้อมตำรวจบ้านอีต่อง และเลี้ยวขวาเข้าสู่หมู่บ้านอีต่อง
- วัดเหมืองแร่ปี้ลือก เดินทางจากเหมืองปี้ลือกไปวัดเหมืองแร่ปี้ลือกใช้เวลาประมาณ 2 นาที (400.0 เมตร) โดยมุ่งหน้าไปทางเหนือผ่านป้อมตำรวจ และเลี้ยวไปทางซ้ายเพื่อมุ่งสู่วัดเหมืองแร่ปี้ลือก
- เนินเสาธง เดินทางจากเหมืองปี้ลือกไปเนินเสาธงใช้เวลาประมาณ 4 นาที (900.0 เมตร) โดยมุ่งหน้าไปทางเหนือประมาณ 200 เมตร และเลี้ยวซ้ายเข้าสู่จุดชมวิวนเนินเสาธงอีกประมาณ 700 เมตร และเดินเท้าขึ้นเนินอีกราว 5 เมตร
- เขาช้างเผือก เดินทางจากเหมืองปี้ลือกไปเขาช้างเผือกใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง 22 นาที (8.7 กิโลเมตร) โดยมุ่งหน้าไปทางตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 27 เมตร เลี้ยวซ้ายตรงไปอีก 84 เมตร และเลี้ยวขวาเดินทางต่อไปอีก 8.1 กิโลเมตร ต่อด้วยเลี้ยวซ้ายเข้าสู่เขาช้างเผือกประมาณ 500 เมตร

4.2.5 แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว และการเข้าถึง

การเดินทางจากที่ว่าการอำเภอทองผาภูมิไปเหมืองปี้ลือกโดยการขับรถใช้รถยนต์ ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 36 นาที (69.0 กิโลเมตร) โดยมุ่งหน้าทางทิศตะวันตก (32 เมตร) เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข 3272 ไปตามถนนหมายเลข 3272 ผ่านที่ทำการเขื่อนวชิราลงกรณ์ เลี้ยวอ้อมเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์ จนถึงสามแยกบ้านไร่ ให้เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข 4088 ผ่านจุดชมทิวทัศน์ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ สถานีตำรวจภูธรตำบลปี้ลือก บ้านอีต่อง และเหมืองปี้ลือกจะอยู่ทางซ้ายของถนน ฝั่งตรงข้ามทางเข้าบ้านอีต่อง

ภาพที่ 4.2 แสดงที่ตั้งของเหมืองปิล็อค และการเข้าถึงจากอ.ทองผาภูมิ-เหมืองปิล็อค
ที่มา: <https://www.google.com/maps/place>, สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2562

4.3 ความประทับใจ (Amenity)

เหมืองปีล๊อค เป็นเหมืองเก่าแก่ที่มีการทำเหมืองแร่มาแต่สมัยโบราณ โดยมีผู้ประกอบการทำเหมืองแร่หลายแห่งในหมู่บ้านแห่งนี้ ซึ่งในปัจจุบันเหมืองแร่ได้ปิดตัวลงไป เหลือไว้เพียงสถานที่ท่องเที่ยวของหมู่บ้านอิต้องเท่านั้น สิ่งแรกที่ทำให้รู้สึกประทับใจ คือ ได้สัมผัสกับธรรมชาติและป่าไม้ที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ในทุกๆ พื้นที่ของเหมืองแร่ รวมถึงซากรถเก่าที่เคຍบรทุกแร่ โรงเก็บอุปกรณ์การร่อนแร่ และพื้นที่บางส่วนที่เคยเป็นอุโมงค์ขุดเจาะแร่ ทิ้งไว้ให้เห็นถึงยุคที่เคยรุ่งเรืองในอดีต และความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของชาวบ้านในหมู่บ้านอิต้อง ในโซนตลาดอิต้องจะมีสินค้าและอาหารให้บริการอยู่หลายร้าน ทั้งร้านข้าว และร้านกาแฟที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ปัจจุบันหมู่บ้านอิต้อง เป็นที่อยู่อาศัยของหลายชนชาติ ทั้งชาวไทยเชื้อสายพม่า ชาวกะเหรี่ยง จึงมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่มีพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจเช่นเดียวกัน บริเวณหมู่บ้านจึงมีวัดเหมืองแร่ปีล๊อค ที่เป็นสถานที่ที่ชาวบ้านทำกิจกรรมร่วมกันในวันสำคัญทางศาสนา สามารถเข้าไปสักการะเจดีย์พระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากประเทศศรีลังกาผ่านทางประเทศเมียนมาร์ ตั้งแต่ยุคการทำเหมืองแร่

4.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Accommodation)

ในบริเวณเหมืองปีล๊อคมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวเช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ป้ายให้ความรู้ นิทรรศการ ป้ายบอกทาง ห้องสุขา การประชาสัมพันธ์ ลานกิจกรรมกลางแจ้ง การจัดการขยะ/น้ำเสีย ฯลฯ น้อยมาก แต่นักท่องเที่ยวสามารถไปใช้บริการได้ในหมู่บ้านอิต้องซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับเหมืองปีล๊อค ดังนี้

4.4.1 ที่พัก (โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล ฯลฯ) จะอยู่บริเวณวัดเหมืองแร่ปีล๊อคไปจนถึงตลาดบ้านอิต้อง มีที่พักประมาณ 10 แห่ง บริเวณที่พักรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย เช่น พัดลม เครื่องทำน้ำอุ่น และมีการให้บริการอาหารเช้าแก่นักท่องเที่ยว ส่วนเจ้าของที่พักก็อธยาศัยดีและเป็นกันเอง

4.4.2 ลานกางเต็นท์ มีพื้นที่กว้างขวางสามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ มี 4 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านอิต้อง เนินช้างศึก หน้าสภ. ปีล๊อค และอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

4.4.3 ร้านอาหาร มีจำนวนร้านอาหารยอดนิยม 5 ร้าน ได้แก่ ครัวสุดแดน เจ็ดอาหารตามสั่ง ช้างแก่คลาสสิกโฮม HUG PILOK และ น้องน้อยอาหารตามสั่ง ซึ่งอาหารที่ขึ้นชื่อของทางร้านอาหารในแต่ละแห่ง คือ อาหารทะเลจากฝั่งประเทศพม่า เช่น ปูทะเล กุ้งทะเล เป็นต้น

4.4.4 ร้านขายของที่ระลึก ที่ตลาดบ้านอิต้องส่วนใหญ่จะเป็นของที่ระลึกที่มาจากประเทศเมียนมาร์ และมีราคาถูก

4.4.5 ห้องน้ำสาธารณะ ห้องอาบน้ำเป็นของโรงเรียน เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง ไม่มีค่าบริการ แต่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาใช้บริการสามารถบริจาคเงินในตู้รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในด้านค่าน้ำหรือค่าไฟได้

4.4.6 ห้องสุขาสาธารณะ สภาพทั่วไปค่อนข้างดีแต่มีจำนวนน้อย ตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนในหมู่บ้านอิต้อง และบริเวณจุดกางเต้นท์ของนักท่องเที่ยว

4.4.7 ที่จอดรถ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจะจอดรถบริเวณริมอ่างเก็บน้ำที่หมู่บ้านอิต้อง ซึ่งที่จอดรถไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากได้

4.4.8 การให้ความรู้/นิทรรศการ มีไกด์ชาวบ้านคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเมืองปี้ลือก

4.4.9 น้ำใช้สาธารณะ/น้ำประปา ยังไม่ครอบคลุม นักท่องเที่ยวหาใช้ได้น้อยมาก

4.5 การบริการเสริม (Ancillary Service)

4.5.1 ธนาคาร (ตู้ ATM) ไม่มีบริการตู้ ATM ในบริเวณเมืองปี้ลือกหรือหมู่บ้านอิต้อง

4.5.2 โรงพยาบาล มีสถานอนามัยที่ตั้งอยู่ภายในหมู่บ้านอิต้อง

4.5.3 ปั๊มน้ำมัน ไม่พบ แต่มีน้ำมันปั๊มหลอดของชาวบ้านให้บริการจำนวนไม่กี่แห่ง

4.5.4 ไปรษณีย์ มีไปรษณีย์อิต้อง จำนวน 1 แห่ง

4.5.5 การรักษาความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยให้ความช่วยเหลือ และดูแลนักท่องเที่ยว

4.5.6 ระบบสื่อสาร (ตู้โทรศัพท์สาธารณะ/ต่างประเทศ สัญญาณมือถือ และระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต) ในหมู่บ้านอิต้องมีจุดรับสัญญาณโทรศัพท์ทุกเครือข่าย เช่น AIS DTAC และ TRUE แต่สัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ยังไม่ดีเท่าที่ควร

5. สภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว

5.1 สภาพบริเวณของเหมืองปิลือก

บริเวณเหมืองปิลือกล้อมรอบไปด้วยภูเขามีสภาพอากาศเย็นตลอดทั้งปี ในช่วงฤดูฝนอากาศจะชื้นตลอดทั้งวัน บริเวณเหมืองมีสระน้ำใสสะอาดสามารถมองเห็นพีชได้น้ำและปลาคราฟตัวใหญ่ใต้น้ำที่เหมืองปิลือกนั้นมีความงดงามของธรรมชาติ และมีอากาศอันบริสุทธิ์ รวมถึงวิถีชีวิตที่สงบ เรียบง่าย และเต็มไปด้วยมิตรไมตรีอันดีของชาวบ้านทั้งชาวไทยและชาวพม่า ซึ่งเป็นลูกหลานของคนงานเหมืองแร่ในอดีต ภายในเหมืองปิลือกมีเพียงซากอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการทำเหมืองแร่ในอดีตที่มีการเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี เพื่อให้นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นได้ศึกษาและระลึกถึงอดีต ส่วนฝั่งทางหมู่บ้านเล็กๆ หรือที่เรียกกันว่าหมู่บ้านอิตองนี้มีบ่อน้ำอยู่กลางหมู่บ้าน มีน้ำอุปโภคบริโภคจากแหล่งน้ำธรรมชาติ มีตลาดสด และโรงเรียน อย่างละแห่ง ไม่มีร้านสะดวกซื้อ หรือสถานบันเทิงใดๆ มีที่พักแบบโฮมสเตย์ และแบบรีสอร์ทไว้รองรับนักท่องเที่ยวและมีจุดสำหรับกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติ นักท่องเที่ยวที่มากางเต็นท์สามารถจอดรถได้ที่ลานจอดเฮลิคอปเตอร์ตรงโรงเรียนเพียงหลวง ซึ่งอยู่ถัดขึ้นมาจากหมู่บ้านอิตอง ในบริเวณดังกล่าวจะมีอุปกรณ์ให้เช่าสำหรับกางเต็นท์ มีค่าบริการกางเต็นท์และค่าห้องน้ำ 50 บาท โดยค่าบริการเหล่านี้จะเป็นเงินทุนในการทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กนักเรียน และเป็นค่าบำรุงโรงเรียนเพียงหลวง สภาพถนนที่ใช้ในการสัญจรไปมาบางช่วงเป็นทางขรุขระ และเส้นทางเป็นทางโค้งมีความคดเคี้ยวไปตามแนวไหล่เขา นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่ใช้เส้นทางในการสัญจรไปมาจะต้องใช้ทักษะ และมีความระมัดระวังในการขับขี่พอสมควร ทั้งนี้ภายในบริเวณเหมืองปิลือกมีผังบริเวณอาคาร และสิ่งต่างๆ ดังแสดงในภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 แสดงสภาพบริเวณของเมืองปี้ลือก

ที่มา: ดัดแปลงจาก <https://www.google.com/maps/place>, สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

5.2 สภาพแวดล้อม/มลภาวะ

บริเวณเมืองปิล็อก ไม่มีมลภาวะทางกลิ่น เสียง น้ำ หรือทัศนอุจาดใดๆ ที่เป็นการรบกวนนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในชุมชนบริเวณใกล้เคียง

5.3 ความเป็นไปได้ในการพัฒนา

มีความเป็นไปได้ในการที่จะพัฒนาเมืองปิล็อกให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวหรือพิพิธภัณฑ์ได้ เพราะอาคารและซากอุปกรณ์ที่มีอยู่ในตัวเมืองยังสามารถนำมาปรับปรุงและซ่อมแซม เพื่อนำมาใช้ในการจำลองรูปแบบของอุปกรณ์ในการทำเหมือง และจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดของวัตถุที่จัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม และเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

6. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

ได้แก่ การเดินชมและถ่ายรูปอุปกรณ์ชุดแร่เหมืองปิล็อก รวมถึงซากรถเก่าที่เคยบรรทุกแร่ โรงเก็บอุปกรณ์การร่อนแร่ และพื้นที่บางส่วนที่เคยเป็นอุโมงค์ขุดเจาะแร่

7. ปัญหาปัจจุบัน/อนาคต

7.1 ความน่าดึงดูดใจ/ความสวยงามของเมืองปิล็อก พบว่า ปัจจุบันบริเวณเมืองปิล็อกไม่มีความน่าดึงดูดใจ/ความสวยงามเท่าที่ควร เพราะสภาพพื้นที่และอุปกรณ์การทำเหมืองที่ให้นักท่องเที่ยวชมมีการจัดไม่เป็นระเบียบ ไม่มีการดูแลรักษาเท่าที่ควรจึงทรุดโทรมมาก อีกทั้งไม่มีการให้ข้อมูลความรู้ใดๆ กับนักท่องเที่ยว

7.2 สภาพบริเวณพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวมีปัญหาด้านสถานที่จอดรถ ห้องน้ำหรือห้องสุขาสาธารณะ และน้ำประปา ไฟฟ้ายังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่คอยทำความสะอาด นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจึงควรช่วยกันรักษาความสะอาดและใช้ห้องน้ำอย่างมีวินัย

7.3 สภาพแวดล้อม/มลภาวะ ไม่พบปัญหาดังกล่าว

7.4 ภัยธรรมชาติ ไม่พบปัญหาดังกล่าว

7.5 การเข้าถึง เนื่องจากถนนมีโค้ง 399 โค้ง ประกอบกับเส้นทางโค้งแคบ คดเคี้ยวลัดเลาะไปตามไหล่เขาสูง ถนนบางช่วงชำรุดเป็นหลุมบ่อ คนขับรถต้องมีความชำนาญและคอยระมัดระวังการเดินทางค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน

7.6 สิ่งอำนวยความสะดวก/การบริการ ที่หมู่บ้านอิต้องที่สนับสนุนการท่องเที่ยวในเมืองปิล็อกยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ร้านอาหารส่วนมากปิดเวลา 2 ทุ่ม

7.7 การดูแลรักษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่พบหน่วยงานใดๆ ของภาครัฐเข้ามาดูแลรักษาเมืองปิล็อก

7.8 สาธารณูปโภค/สาธารณูปการ ในเมืองปิล็อกไม่มีการให้บริการในสิ่งเหล่านี้ ส่วนในบริเวณบ้านอิต้องที่สนับสนุนการท่องเที่ยวที่เมืองปิล็อกมีการจำกัดปริมาณในการใช้ เช่น ไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์บางเครือข่ายใช้งานไม่ได้ แต่ที่พุกส่วนใหญ่จะมีสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ ในอนาคต สิ่งเหล่านี้ น่าจะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง ผู้ดูแลเมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทย เกี่ยวกับการพัฒนา เมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ในตอนี่ 2 นี้เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำแนกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ผู้ดูแลเหมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อก และบ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประชากรที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อก และบ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 160 คน ผู้ดูแลเหมืองปิล็อก จำนวน 1 คน และประชาชนในหมู่บ้านอีต่องจำนวน 75 คน

ผลการสำรวจข้อมูลมี ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงความถี่ และร้อยละของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ผู้ดูแลเหมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อก และบ้านอีต่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง		นักท่องเที่ยวชาวไทย		รวม	
	ความถี่ของคำตอบ	ร้อยละ	ความถี่ของคำตอบ	ร้อยละ	ความถี่ของคำตอบ	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	34	45.3	67	42.1	102	43.1
หญิง	42	54.7	93	57.9	134	56.9
รวม	76	100.0	160	100.0	236	100.0
อายุ						
18-25 ปี	6	7.5	82	51.4	87	36.9
26-35 ปี	33	43.4	37	23.4	71	30.0
36-45 ปี	13	17.0	24	15.0	37	15.6
46-55 ปี	14	18.9	9	5.6	24	10.0
56-65 ปี	9	11.3	8	4.7	16	6.9
66 ปีขึ้นไป	1	1.9	0	.0	1	0.6
รวม	76	100.0	160	100.0	236	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ประชาชนในหมู่บ้านนี้ต้อง		นักท่องเที่ยวชาวไทย		รวม	
	ความถี่ของ คำตอบ	ร้อยละ	ความถี่ของ คำตอบ	ร้อยละ	ความถี่ของ คำตอบ	ร้อยละ
โสด	32	41.5	114	71.0	145	61.3
สมรส	32	41.5	39	24.3	71	30.0
หย่าร้าง/ หม้าย/ แยกกันอยู่	13	17.0	8	4.7	21	8.8
รวม	76	100.0	160	100.0	236	100.0
ระดับการศึกษาสูงสุด	ความถี่ของ คำตอบ	ร้อยละ	ความถี่ของ คำตอบ	ร้อยละ	ความถี่ของ คำตอบ	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	0	.0	4	2.8	4	1.9
ประถมศึกษา	6	7.5	4	2.8	10	4.4
มัธยมศึกษา	16	20.8	21	13.1	37	15.6
ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า	47	62.3	97	60.7	145	61.3
ปริญญาโท หรือ เทียบเท่า	6	7.5	33	20.6	38	16.3
ปริญญาเอก หรือ เทียบเท่า	1	1.9	0	.0	1	.6
รวม	76	100.0	160	100.0	236	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง		นักท่องเที่ยวชาวไทย		รวม	
	ความถี่ของคำตอบ	ร้อยละ	ความถี่ของคำตอบ	ร้อยละ	ความถี่ของคำตอบ	ร้อยละ
อาชีพ						
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานของรัฐวิสาหกิจ	0	.0	21	13.1	21	8.8
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	0	.0	63	39.3	62	26.3
ธุรกิจ/กิจการส่วนตัว	37	49.1	0	.0	38	16.3
ค้าขาย/อิสระ	39	50.9	0	.0	40	16.9
เกษตรกร	0	.0	12	7.4	12	5.0
นักเรียน / นิสิต / นักศึกษา	0	.0	64	40.2	63	26.9
รวม	76	100.0	160	100.0	236	100.0
รายได้ต่อเดือน						
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	6	7.5	51	31.8	56	23.8
10,001 – 20,000 บาท	13	17.0	60	37.4	72	30.6
20,001 – 30,000 บาท	40	52.8	27	16.8	68	28.7
30,001 – 40,000 บาท	7	9.4	9	5.6	16	6.9
40,001 บาทขึ้นไป	10	13.2	13	8.4	24	10.0
รวม	76	100.0	160	100.0	236	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านอีด่องและผู้ดูแลเหมืองปิ๊ลอก ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.7 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.3 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิ๊ลอก และบ้านอีด่อง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.9 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42.1 ด้านประชาชนในหมู่บ้านอีด่องส่วนใหญ่ พบว่า มีอายุระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมาคือ 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.9 และ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.0 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิ๊ลอก และบ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาคือ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.4 และ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.0 ด้านสถานภาพของประชาชนในหมู่บ้านอีด่องส่วนใหญ่ พบว่า มีสถานภาพ โสดและสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาคือ หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 17.0 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิ๊ลอก และบ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 71.0 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 24.3 และหย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 4.7 ด้านระดับการศึกษาสูงสุดของประชาชนในหมู่บ้านอีด่องส่วนใหญ่ พบว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 62.3 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.8 และการศึกษาระดับประถมศึกษาเท่ากับระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 7.5 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิ๊ลอก และบ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 20.6 และการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.1 ด้านอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านอีด่องส่วนใหญ่ พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/อิสระ คิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมาคือ อาชีพธุรกิจ/กิจการส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 49.1 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิ๊ลอก และบ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาคือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 39.3 และอาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานของรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 13.1 ด้านรายได้ต่อเดือนของประชาชนในหมู่บ้านอีด่องส่วนใหญ่ พบว่า มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาคือ มีรายได้อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.0 และมีรายได้ตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.2 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิ๊ลอก และบ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมา

คือ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.8 และรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.8

จากผลการศึกษาในภาพรวมของประชาชนในหมู่บ้านอีต่องมีผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีสถานภาพโสดและสมรสแล้ว ด้านระดับการศึกษาสูงสุดของประชาชนในหมู่บ้านอีต่องส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพค้าขาย/อิสระ และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท ในด้านของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปัลลือ และบ้านอีต่อง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-25 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่มิได้ประกอบอาชีพใดแต่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ผู้ดูแลเมืองปัลลือ และนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปัลลือ อําเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปัลลือให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ผู้ดูแลเมืองปัลลือ และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปัลลือ และบ้านอีต่อง อําเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีมี ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชน ในหมู่บ้านอิต้อง ผู้ดูแลเมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปิล็อก และบ้านอิต้อง เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

การพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	ประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง และผู้ดูแลเมืองปิล็อก			นักท่องเที่ยว			ผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย ทุกระดับการศึกษา	3.81	1.020	มาก	3.76	.960	มาก	3.77	.977	มาก
2. มีการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในเมือง	3.64	.963	มาก	3.66	.911	มาก	3.66	.925	มาก
3. มีการจัดแสดงประวัติความเป็นมาของการทำเหมืองแร่ดีบุก และวิถีชีวิตชาวเมือง	3.49	1.120	มาก	3.68	.928	มาก	3.62	.996	มาก
4. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเมืองบนสื่ออินเทอร์เน็ต	3.72	1.045	มาก	3.71	.962	มาก	3.71	.987	มาก
5. มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแสดงในทุกรูปแบบ	3.64	1.039	มาก	3.55	1.057	มาก	3.58	1.049	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอ ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	ประชาชนในหมู่บ้าน อิต้อง และผู้ดูแล เมืองปัลลิก			นักท่องเที่ยว			ผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
6. มีการจัดแสดงการจำลอง รูปแบบการทำเหมืองไว้เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชม	3.85	1.081	มาก	3.64	1.067	มาก	3.71	1.073	มาก
7. มีการส่งเสริมให้ประชาชน และคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมใน การวางแผนกำหนดแผนในการ สร้างหรือพัฒนาเมือง	3.75	1.054	มาก	3.67	1.044	มาก	3.70	1.045	มาก
8. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเมืองแก่เจ้าหน้าที่และ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ระดับ	3.72	1.116	มาก	3.69	1.022	มาก	3.70	1.051	มาก
9. ภายในเมืองมีการจัดวางวัตถุที่ จัดแสดงที่น่าสนใจ ผู้เข้าชม สามารถจับต้องวัตถุได้	3.74	1.146	มาก	3.70	.993	มาก	3.71	1.042	มาก
10. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามแก่ นักท่องเที่ยว	3.72	1.183	มาก	3.72	1.062	มาก	3.72	1.100	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอ ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	ประชาชนในหมู่บ้าน อีต่อง และผู้ดูแล เมืองปัลลิก			นักท่องเที่ยว			ผลรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
11. มีการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่นักท่องเที่ยว	3.74	1.163	มาก	3.68	1.087	มาก	3.70	1.109	มาก
12. มีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.79	.817	มาก	3.70	.838	มาก	3.73	.830	มาก
13. มีการจัดบริเวณเมืองให้มีลักษณะทางกายภาพชวนตา ชวนใจ และมีเสน่ห์เฉพาะตัวสามารถดึงดูดความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวได้	3.70	.972	มาก	3.59	.911	มาก	3.62	.930	มาก
14. มีการจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดของวัดที่จัดแสดง	3.68	1.140	มาก	3.59	1.081	มาก	3.62	1.098	มาก
15. มีการจัดแนวทางเดินชมภายในเมือง	3.72	1.215	มาก	3.54	1.030	มาก	3.60	1.094	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอ ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการ เรียนรู้	ประชาชนในหมู่บ้าน อีต่อง และผู้ดูแล เมืองปัลลิก			นักท่องเที่ยว			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
16. มีการจัดการพื้นที่โดยรวมให้ มีความสะอาด ไม่มีฝุ่นละออง และเจียบสงบ	3.68	1.034	มาก	3.62	1.096	มาก	3.64	1.073	มาก
17. มีการแบ่งพื้นที่การจัดแสดง อย่างชัดเจน	3.49	1.137	มาก	3.58	1.108	มาก	3.55	1.115	มาก
18. มีการจัดทำเอกสาร ประกอบการเข้าชมเมืองที่ น่าสนใจ	3.47	1.154	มาก	3.47	1.119	มาก	3.47	1.127	มาก
19. มีห้องสุขาหรือห้องน้ำ สาธารณะเพื่อให้บริการแก่ นักท่องเที่ยว	3.79	1.166	มาก	3.53	1.093	มาก	3.62	1.121	มาก
20. มีการจัดเส้นทางการ ท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังแหล่ง ท่องเที่ยวต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ ใกล้เคียง	3.75	1.159	มาก	3.56	1.092	มาก	3.62	1.115	มาก
รวม	3.69	.907	มาก	3.63	.821	มาก	3.65	.848	มาก

หมายเหตุ: * คะแนน การประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 เห็นด้วยมากที่สุด

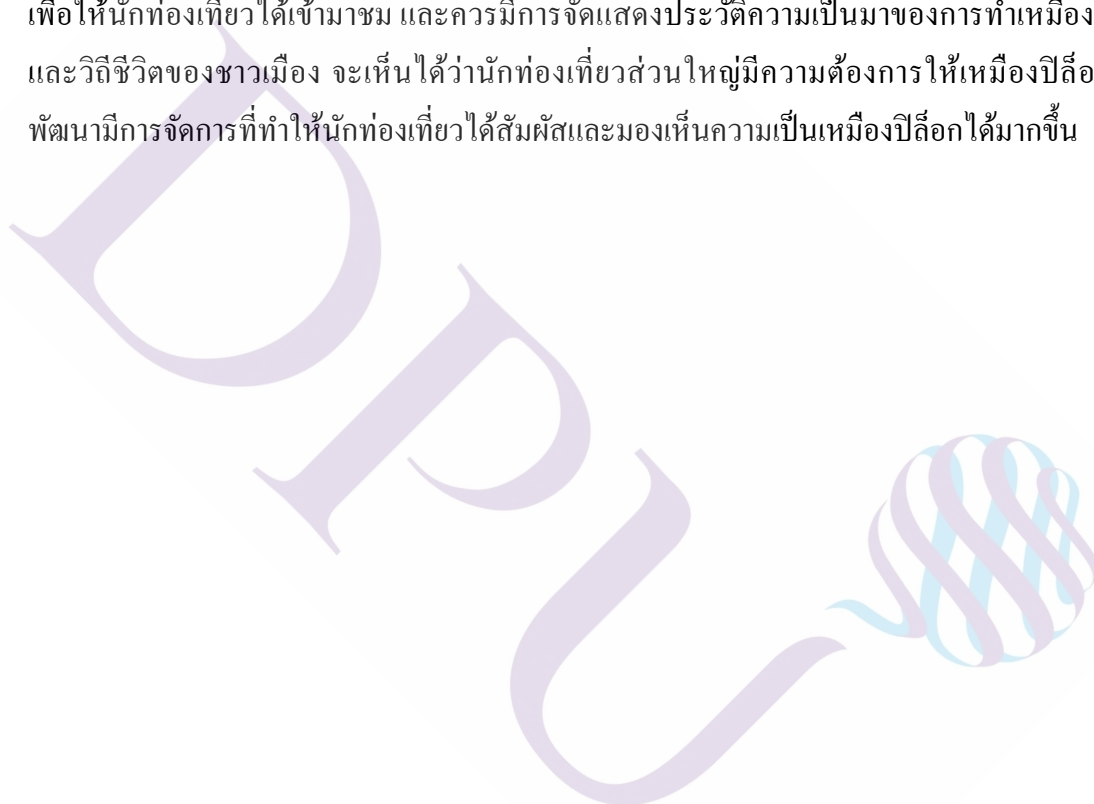
จากตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง และผู้ดูแลเหมืองปี้ลือก เกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมืองไว้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 รองลงมาคือ ควรมีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และมีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และควรมีการจัดการในด้านของห้องสุขาหรือห้องน้ำสาธารณะเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ส่วนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปี้ลือก เกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปี้ลือกส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปี้ลือกส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมาคือ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.72 และมีการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเมืองบนสื่ออินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71

สรุปผลความคิดเห็นโดยรวมของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ผู้ดูแลเมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 รองลงมาคือมีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ผู้ดูแลเมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง และผู้ดูแลเมืองปิล็อก เห็นด้วยเกี่ยวกับการจัดแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมือง เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชมมากที่สุด ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นด้วยว่าควรมีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ซึ่งความคิดเห็นทั้งสองข้อนั้นถือว่าเป็นความคิดเห็นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เนื่องจากการจัดแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมืองและการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง ถือว่าเป็นการจัดแสดงที่แสดงให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และมองเห็นภาพการทำเหมืองปิล็อกในสมัยก่อน และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายประเด็นของผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ผู้ดูแลเมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปิล็อก พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านอีต่อง ผู้ดูแลเมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปิล็อก มีระดับความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันเกี่ยวกับควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเมืองบนสื่ออินเทอร์เน็ต ควรมีการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในเหมือง การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหมืองแก่เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ และภายในเหมืองควรมีการจัดวางวัตถุจัดแสดงที่น่าสนใจ ผู้เข้าชมสามารถจับต้องวัตถุได้

ส่วนผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของชาวบ้านในหมู่บ้านอีต่อง และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปิล็อกที่มีความแตกต่างกัน พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านอีต่อง และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองปิล็อก มีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการมีห้องสุขาหรือห้องน้ำสาธารณะเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นที่น้อยกว่าชาวบ้านในหมู่บ้านอีต่องอันเนื่องมาจาก การให้บริการห้องน้ำหรือห้องสุขาสาธารณะไม่เพียงพอต่อการใช้สอยของนักท่องเที่ยว รองลงมาคือ การจัดแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมืองไว้เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชม และควรมีการจัดแสดงประวัติความเป็นมาของการทำเหมืองแร่ดีบุก และวิถีชีวิตของชาวเมือง จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการให้เหมืองปิล็อกมีการพัฒนามีการจัดการที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและมองเห็นความเป็นเมืองปิล็อกได้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงสภาพของเหมืองปี้ลือกในด้านการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยวิธีการสำรวจและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ผู้ดูแลเหมืองปี้ลือก และประชาชนในชุมชนบริเวณเหมืองปี้ลือก คือ บ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผลการศึกษา อภิปรายและเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเหมืองปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” ในตอนที่ 1 สภาพของเหมืองปี้ลือกทางด้านการท่องเที่ยว สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวสามารถสรุปโดยรวมได้ว่า เหมืองปี้ลือกจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีจุดประสงค์หลักในเชิงอุตสาหกรรมด้วยการผลิตแร่ที่สำคัญมาใช้ประโยชน์จะเป็นการทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงด้านวัตถุดิบสำหรับภาคอุตสาหกรรม เช่น การนำแร่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำประโยชน์ต่อมนุษย์ในด้านอาหาร และด้านอุตสาหกรรม นำมาสร้างเป็นภาชนะใช้สอยพาหนะที่ช่วยในการคมนาคม อาคารบ้านเรือน ก๊าซหุงต้ม พลังงานไฟฟ้า และทำให้ประชาชนมีรายได้จากการขุดแร่ ไปจนถึงแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ไปสู่ผู้บริโภค

2. ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว

เหมืองปี้ลือกตั้งอยู่ที่ ตำบลปี้ลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ระหว่างพิกัดทางภูมิศาสตร์ หรือพิกัด GPS (Global Positioning System) ที่ $14^{\circ}40'39.0''\text{N } 98^{\circ}22'04.0''\text{E}$ เมื่อพิจารณาจากที่ตั้งสัมพัทธ์แล้วจะเห็นได้ว่า เหมืองปี้ลือก ทิศเหนือ จดป้อมตำรวจบ้านอิต้อง และหมู่บ้านอิต้อง ทิศใต้ จดน้ำตกปี้ลือก ทิศตะวันออก จดบ้านอิต้อง ทิศตะวันตก จดสหภาพเมียนมาร์ (พม่า)

3. ประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว

ประวัติความเป็นมาของเหมืองปี้ลือกสามารถสรุปโดยรวมได้ว่า เดิมเหมืองปี้ลือกถูกค้นพบโดยทางกรมทรัพยากรธรณีในสมัยนั้นนำคณะนายช่างมาสำรวจ และพบพบว่าพื้นที่แถบนี้มีแร่ดีบุกและแร่พลูมอยู่มาก จึงทำการเปิดสร้างเหมืองแร่ปี้ลือกขึ้น การเปิดทำการเกี่ยวกับเหมืองแร่ในครั้งนี้ได้สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชุมชนโดยรอบเป็นอย่างมาก แต่ในเวลาต่อมาความเจริญรุ่งเรืองของการขุดแร่ได้สิ้นสุดลง เมื่อทางประเทศจีนได้ปล่อยแร่ดีบุกจำนวนมากออกขายในราคาถูก ส่งผลให้ราคาแร่ดีบุกเข้าสู่วิกฤตการณ์ที่เลวร้าย ตกต่ำอย่างรุนแรง ทั้งยังมีเทคโนโลยีการผลิตพลาสติกเข้ามาแทน ทำให้การใช้ดีบุกลดลง เหมืองแร่ดีบุกในประเทศไทยจึงต้องทยอยปิดตัวลง คนงานต่างก็พากันอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น และในที่สุดตำนานแห่งเหมืองปี้ลือก จึงกลายเป็นเพียงเรื่องราวในอดีตที่ถูกเล่าขาน มาจนถึงยุคปัจจุบัน

4. การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

4.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวสามารถสรุปโดยรวมได้ว่า เหมืองปี้ลือกล้อมรอบไปด้วยธรรมชาติ ต้นไม้ ภูเขา และมีอากาศที่บริสุทธิ์ ในช่วงฤดูหนาวที่บริเวณเหมืองปี้ลือกจะเต็มไปด้วยหมอก เป็นวิวสวยเหมาะแก่การมาเที่ยวชม นอกจากนี้ยังมีซากเครื่องมือที่ในอดีตเคยใช้ในการทำเหมืองแร่ให้ได้ชมและศึกษา สามารถดึงดูดใจในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ดี แต่ยังคงขาดการบริหารจัดการกับซากเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเหมืองแร่ เช่น การจัดวาง การติดป้ายคำบรรยาย ชื่อ หรืออายุของซากและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเหมืองเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นความรู้แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการบำรุงรักษาซากเครื่องมือและอุปกรณ์ให้มีสภาพดีขึ้น

4.2 ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)

ความสามารถในการเข้าถึงเหมืองปี้ลือกสามารถสรุปโดยรวมได้ว่า การเดินทางเข้าถึงเหมืองปี้ลือกสามารถเดินทางโดยทางบกเพียงอย่างเดียว ด้วยยานพาหนะประเภท รถยนต์ รถมอเตอร์

ไซค์ และรถโดยสารเป็นรถสองแถวสีเหลือง ซึ่งสภาพเส้นทางหรือสภาพบริเวณของถนนที่ใช้ในการเดินทางเข้าถึงเมืองปิล็อกค่อนข้างลำบาก เนื่องจากเป็นถนนลาดยาง บางช่วงมีผิวถนนชำรุดเป็นหลุมบ่อ ควรมีการปรับปรุง

4.3 ความประทับใจ (Amenity)

ความประทับใจที่มีต่อเมืองปิล็อกสรุปโดยรวมได้ว่า เมืองปิล็อก เป็นเมืองเก่าแก่ที่มีการทำเหมืองแร่มาแต่สมัยก่อน แต่ปัจจุบันเหลือไว้เพียงซากเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการทำเหมือง รวมถึงอาคาร และซากรถคันเก่าที่เคยใช้บรรทุกแร่ของยุคสมัยก่อน สิ่งแรกที่ทำให้รู้สึกประทับใจ คือ ได้สัมผัสกับธรรมชาติและป่าไม้ที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ในทุกๆ พื้นที่ของเมืองแร่ รวมถึงซากรถเก่าที่เคยบรรทุกแร่ โรงเก็บอุปกรณ์การร่อนแร่ และพื้นที่บางส่วนของที่เคยเป็นอุโมงค์ขุดเจาะแร่ รวมถึงความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของชาวบ้านในหมู่บ้านอิต้อง บริเวณ โชนตลาดอิต้องจะมีสินค้าและอาหารให้บริการอยู่หลายร้าน ทั้งร้านอาหาร และร้านกาแฟที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

4.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Accommodation)

ในบริเวณเมืองปิล็อกมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวเช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ป้ายให้ความรู้ นิทรรศการ ป้ายบอกทาง ห้องสุขา การประชาสัมพันธ์ ลานกิจกรรมกลางแจ้ง การจัดการขยะ/น้ำเสียน้อยมาก แต่นักท่องเที่ยวสามารถไปใช้บริการได้ในหมู่บ้านอิต้องซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับเมืองปิล็อก ดังนี้

4.4.1 ที่พัก (โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล ฯลฯ) ที่อยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านอิต้องจะอยู่บริเวณวัดเมืองแร่ปิล็อกไปจนถึงตลาดบ้านอิต้อง โดยรวมแล้วมีที่พักเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว และบริเวณที่พักมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลาย เจ้าของที่พักนั้นมีอัธยาศัยดีและเป็นกันเอง

4.4.2 ลานกางเต็นท์ มีพื้นที่กว้างขวางสามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ มี 4 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณหมู่บ้านอิต้อง เนินช้างศึก หน้าสภ. ปิล็อก และอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

4.4.3 ร้านอาหาร มีจำนวนร้านอาหารยอดนิยมประมาณ 5 ร้าน ได้แก่ ครัวสุคนธ์ เจริญอาหารตามสั่ง ช้างแก้วคลาสสิกโฮม HUG PILOK และ น้องน้อยอาหารตามสั่ง ซึ่งอาหารที่ขึ้นชื่อของทางร้านอาหารในแต่ละแห่ง คือ อาหารทะเลจากฝั่งประเทศพม่า เช่น ปูทะเล กุ้งทะเล

4.4.4 ร้านขายของที่ระลึก ที่ตลาดบ้านอิต้องส่วนใหญ่จะเป็นของที่ระลึกที่มาจากประเทศพม่า และมีราคาถูก

4.4.5 ห้องน้ำสาธารณะ ห้องน้ำห้องอาบน้ำเป็นของโรงเรียน เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง ไม่มีค่าบริการ แต่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาใช้บริการสามารถหยอดเหรียญเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในด้านค่าน้ำหรือค่าไฟได้ และควรจะช่วยกันให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด

4.4.6 ห้องสุขาสาธารณะ พบว่ามีจำนวนน้อย หากมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจำนวนมาก อาจทำให้ห้องสุขาสาธารณะไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และหากนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการละเลยและไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดอาจทำให้ห้องสุขาสาธารณะเกิดปัญหาตามมาภายหลัง

4.4.7 ที่จอดรถ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจะจอดรถบริเวณริมอ่างเก็บน้ำที่หมู่บ้านอีต่อง ซึ่งที่จอดรถไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากได้

4.4.8 การให้ความรู้/นิทรรศการ มีไกด์ชาวบ้านคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเหมืองบิล็อก ควรมีอาสาสมัครเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะเยาวชนที่ต้องการหารายได้พิเศษ

4.4.9 น้ำใช้สาธารณะ/น้ำประปา ยังไม่ครอบคลุม บางพื้นที่นักท่องเที่ยวหาใช้ได้ยาก และมีจุดบริการน้ำประปาสาธารณะน้อยมาก

4.5 การบริการเสริม (Ancillary Service)

4.5.1 ธนาคาร (ตู้ ATM) ไม่พบว่ามีบริการตู้ ATM ในบริเวณเหมืองบิล็อกหรือหมู่บ้านอีต่อง

4.5.2 โรงพยาบาล มีสถานอนามัยที่ตั้งอยู่ภายในหมู่บ้านอีต่อง

4.5.3 ปั้มน้ำมัน ไม่พบว่ามีปั้มน้ำมัน แต่มีน้ำมันปั้มหลอดของชาวบ้านให้บริการ

4.5.4 ไปรษณีย์ พบว่ามีไปรษณีย์อีต่อง จำนวน 1 แห่ง

4.5.5 การรักษาความปลอดภัย พบว่ามีเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยให้ความช่วยเหลือ และดูแลนักท่องเที่ยว

4.5.6 ระบบสื่อสาร (ตู้โทรศัพท์สาธารณะ/ต่างประเทศ สัญญาณมือถือ และระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต) ในหมู่บ้านอีต่องมีจุดรับสัญญาณโทรศัพท์ทุกเครือข่าย เช่น AIS DTAC และ TRUE แต่สัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตยังไม่ดีเท่าที่ควร

5. สภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว

5.1 สภาพบริเวณ ของเหมืองปลีอก

บริเวณเหมืองปลีอกล้อมรอบไปด้วยภูเขาอากาศเย็นตลอดทั้งปี ในช่วงฤดูฝนอากาศจะชื้นตลอดทั้งวัน บริเวณเหมืองมีสระน้ำใสสะอาดสามารถมองเห็นพีชใต้น้ำและปลากราฟตัวใหญ่ใต้น้ำ ที่เหมืองปลีอกนั้นมีความงดงามของธรรมชาติ และมีอากาศอันบริสุทธิ์ รวมถึงวิถีชีวิตที่สงบ เรียบง่าย และเต็มไปด้วยมิตรไมตรีอันดีของชาวบ้านทั้งชาวไทยและชาวพม่า ซึ่งเป็นลูกหลานของคนงานเหมืองแร่ในอดีต ภายในเหมืองปลีอกมีเพียงซากอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการทำเหมืองแร่ในอดีตที่มีการเก็บรักษาและอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นได้ศึกษาและระลึกถึงอดีต ส่วนฝั่งทางหมู่บ้านเล็กๆ หรือที่เรียกกันว่าหมู่บ้านอิตองนี้มีบ่อน้ำอยู่กลางหมู่บ้าน มีน้ำอุปโภคบริโภคจากแหล่งน้ำธรรมชาติ มีตลาดสด และโรงเรียน อย่างละแห่ง ไม่มีร้านสะดวกซื้อ หรือสถานบันเทิงใดๆ มีที่พักแบบโฮมสเตย์ และแบบรีสอร์ทไว้รองรับนักท่องเที่ยวและมีจุดสำหรับกางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการใกล้ชิดกับธรรมชาติ นักท่องเที่ยวที่มากางเต็นท์สามารถจอดรถได้ที่ลานจอดเฮลิคอปเตอร์ตรงโรงเรียนเพียงหลวง ซึ่งอยู่ถัดขึ้นมาจากหมู่บ้านอิตอง ในบริเวณดังกล่าวจะมีอุปกรณ์ให้เช่าสำหรับกางเต็นท์ มีค่าบริการกางเต็นท์และค่าห้องน้ำ 50 บาท โดยค่าบริการเหล่านี้จะเป็นเงินทุนในการทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็กนักเรียน และเป็นค่าบำรุงโรงเรียนเพียงหลวง สภาพถนนที่ใช้ในการสัญจรไปมาบางช่วงเป็นทางขรุขระ สภาพถนนที่ใช้ในการสัญจรไปมาบางช่วงเป็นทางขรุขระ และเส้นทางเป็นทางโค้งต้องใช้ความระมัดระวังพอสมควร เพราะอาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้เส้นทางนี้ได้ นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่ใช้เส้นทางในการสัญจรไปมาจะต้องใช้ทักษะ และมีความระมัดระวังในการขับขี่พอสมควร

5.2 สภาพแวดล้อม/มลภาวะ

บริเวณเหมืองปลีอก ไม่มีมลภาวะทางกลิ่น เสียง น้ำ หรือทัศนอุจาดใดๆ ที่เป็นการรบกวนนักท่องเที่ยวและชาวบ้านในชุมชนบริเวณใกล้เคียง เนื่องจากความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้านอิตองที่ช่วยกันรักษาความสะอาดภายในหมู่บ้านอิตองและรอบๆ บริเวณของเหมืองปลีอก

5.3 ความเป็นไปได้ในการพัฒนา

ความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาเหมืองปลีอกสรุปได้ว่า มีความเป็นไปได้ในการที่จะพัฒนาเหมืองปลีอกให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวหรือพิพิธภัณฑ์ได้ เพราะอาคารและซากอุปกรณ์ที่มีอยู่ภายในตัวเหมืองยังสามารถนำมาปรับปรุงและซ่อมแซม เพื่อนำมาใช้ในการจำลองรูปแบบของอุปกรณ์ในการทำเหมือง และจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดของวัตถุที่จัดแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม

และเรียนรู้ เพื่อเป็นการสงวนและรักษาอาคารและซากเครื่องมืออุปกรณ์ภายในเหมืองและบริเวณเหมืองให้อยู่ในสภาพที่ดี ไม่ให้มีการเสื่อมสภาพไปมากกว่าเดิม อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดชมรมหรือแกนนำในการพัฒนาและการจัดโครงสร้างการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวบริเวณเหมืองปี้ลือกยังไม่มี ความชัดเจน ยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการดูแลและรับผิดชอบอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ไม่มีจุดขายที่สามารถดึงเงินจากนักท่องเที่ยว ตลอดจนนักท่องเที่ยวส่วนมากจะมาเที่ยวชมเฉพาะบริเวณหมู่บ้านอิต่อง ส่วนบริเวณเหมืองปี้ลือกยังไม่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

6. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในปัจจุบัน

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินชมและถ่ายรูปอุปกรณ์ชุดแร่ ซากรถเก่าที่เคยบรรทุกแร่ โรงเก็บอุปกรณ์การร่อนแร่ และพื้นที่บางส่วนของเหมืองปี้ลือก รวมถึงการถ่ายรูปวิวทิวทัศน์รอบๆ บริเวณเหมืองปี้ลือก

7. ปัญหาปัจจุบัน/อนาคต

7.1 ความน่าดึงดูดใจ/ความสวยงามของเหมืองปี้ลือก นั้น พบว่า ปัจจุบันบริเวณเหมืองปี้ลือกไม่มีความน่าดึงดูดใจ/ความสวยงามเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่มีการบริหาร และการจัดการในพื้นที่ของเหมืองปี้ลือก สภาพพื้นที่และอุปกรณ์การทำเหมืองที่ให้นักท่องเที่ยวชมมีการจัดไม่เป็นระเบียบ ไม่มีการดูแลรักษาเท่าที่ควรจึงทรุดโทรมมาก อีกทั้งไม่มีการให้ข้อมูลความรู้ใดๆ หรือการจัดทำป้ายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

7.2 สภาพบริเวณพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวมีปัญหาด้านสถานที่จอดรถ ห้องน้ำหรือห้องสุขาสาธารณะ และน้ำประปา ไฟฟ้ายังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่คอยทำความสะอาด นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจึงควรช่วยกันรักษาความสะอาดและใช้ห้องน้ำอย่างมีวินัย

7.3 สภาพแวดล้อม/มลภาวะ ไม่พบปัญหาดังกล่าว

7.4 ภัยธรรมชาติ ไม่พบปัญหาดังกล่าว

7.5 การเข้าถึง เนื่องจากถนนมีโค้ง 399 โค้ง จึงทำให้เส้นทางโค้งแคบ คดเคี้ยวลัดเลาะไปตามไหล่เขาสูง ถนนบางช่วงชำรุดเป็นหลุมบ่อ คนขับรถต้องมีความชำนาญและคอยระมัดระวัง การเดินทางค่อนข้างลำบาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน

7.6 สิ่งอำนวยความสะดวก/การบริการ พบว่ามีสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร และร้านอาหารส่วนมากปิดเวลา 2 ทุ่ม

7.7 การดูแลรักษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่พบว่ามีหน่วยงานใดๆ เข้ามาดูแลรักษาเหมืองปิล็อก

7.8 สาธารณูปโภค/สาธารณูปการ ไม่พบว่าในเหมืองปิล็อกมีการให้บริการสิ่งเหล่านี้ ส่วนในบริเวณบ้านอีด่องที่สนับสนุนการท่องเที่ยวที่เหมืองปิล็อกมีการจำกัดปริมาณในการใช้ เช่น ไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์บางเครือข่ายใช้งานไม่ได้ แต่ที่พิกส่วนใหญ่จะมีสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ ในอนาคต สิ่งเหล่านี้น่าจะได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น

5.1.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

จากผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อการพัฒนาเหมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” ในตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอีด่อง ผู้ดูแลเหมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการพัฒนาเหมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อก และบ้านอีด่อง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 160 คน ประชาชนในหมู่บ้านอีด่องจำนวน 75 คน และผู้ดูแลเหมืองปิล็อก จำนวน 1 คน

พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านอีด่อง และผู้ดูแลเหมืองปิล็อก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-35 ปี รองลงมาคือ 46-55 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดและสมรสแล้ว รองลงมาคือ หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ ด้านระดับการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รองลงมาคือ มัธยมศึกษา ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/อิสระ รองลงมาคือ อาชีพธุรกิจ/กิจการส่วนตัว รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท รองลงมาคือ มีรายได้อยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อก และบ้านอีด่อง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-25 ปี รองลงมาคือ 26-35 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด รองลงมาคือ สถานภาพสมรสแล้ว ด้านระดับการศึกษาสูงสุดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อก และบ้านอีด่อง ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา รองลงมาคือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง นักท่องเที่ยวชาว

ไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมือนปีลือก และบ้านอิต้องส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท รองลงมาคือ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท

จากผลการศึกษาในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี มีสถานภาพ โสด ด้านระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และประกอบอาชีพค้าขาย/อิสระ และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง ผู้ดูแลเหมือนปีลือก และนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการพัฒนาเหมือนปีลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง และผู้ดูแลเหมือนปีลือกส่วนใหญ่เห็นด้วยเป็นอย่างมากกับแนวทางการพัฒนาเหมือนปีลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านอิต้อง และผู้ดูแลเหมือนปีลือกส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมืองไว้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ควรมีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา และมีการเปิด โอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และควรมีการจัดการในด้านของห้องสุขาหรือห้องน้ำสาธารณะ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่วนระดับความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมือนปีลือก เกี่ยวกับการพัฒนาเหมือนปีลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมือนปีลือกส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับแนวทางการพัฒนาเหมือนปีลือก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมือนปีลือกส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยว และมีการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหมืองบนสื่ออินเทอร์เน็ต

สรุปภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างมากกับแนวทางการพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการเปิดโอกาสให้นักชนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยว

เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอีด่อง ผู้ดูแลเหมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยเกี่ยวกับการจัดแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมือง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชม และการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายประเด็นของผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านอีด่อง ผู้ดูแลเหมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อก พบว่า ทุกกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันเกี่ยวกับการสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามนักท่องเที่ยว มีการจัดทำเอกสารประกอบการเข้าชมเหมืองที่น่าสนใจ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหมืองบนสื่ออินเทอร์เน็ต ควรมีการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในเหมือง การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหมืองแก่เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ และภายในเหมืองควรมีการจัดวางวัตถุจัดแสดงที่น่าสนใจ ผู้เข้าชมสามารถจับต้องวัตถุได้ ส่วนผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน ในหมู่บ้านอีด่อง ผู้ดูแลเหมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อกที่มีความแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านอีด่อง ผู้ดูแลเหมืองปิล็อก และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเหมืองปิล็อก มีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการมีห้องสุขาหรือห้องน้ำสาธารณะเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นที่น้อยกว่าประชาชนในหมู่บ้านอีด่อง และผู้ดูแลเหมืองปิล็อก อันเนื่องมาจาก การให้บริการห้องน้ำหรือห้องสุขาสาธารณะไม่เพียงพอต่อการใช้สอยของนักท่องเที่ยว รองลงมาคือ การจัดแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมืองไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชม และควรมีการจัดแสดงประวัติความเป็นมาของการทำเหมืองแร่ดีบุก และวิถีชีวิตของชาวเหมือง

5.2 การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยเป็นอย่างมากกับแนวทางการพัฒนาเมืองปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ มีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ จิรา จงกล (อ้างถึงใน นเรนทร์ ปัญญา และสุวิภา จำปาวิสัย, 2556, น. 20-21) ที่ได้ขยายความจากบทความหนังสือ The Organization of Museum : Practical Advice ว่างานพิพิธภัณฑ์สถานมีทั้งหน้าฉากและหลังฉาก โดยมีหน้าที่หลักกล่าวโดยสรุปดังนี้ คือ การรวบรวมวัตถุ การตรวจสอบ จำแนกแยกประเภท และคิดค้นวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องราวที่แน่นอน การทำบันทึกหลักฐาน จัดทำทะเบียนวัตถุทุกชิ้นที่ได้เก็บรวบรวมไว้ การซ่อมแซมสงวนรักษาวัตถุให้อยู่ในสภาพดีไม่ให้เสื่อมสภาพ และมีการรักษาให้ปลอดภัยจากการเสื่อมสภาพ การโจรกรรม และอัคคีภัยต่างๆ การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์สถานโดยการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม และการจัดพิพิธภัณฑ์สถานต้องดำเนินงานตามความต้องการของสังคม เพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย ความเพลิดเพลิน และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ

เนื่องจากเมืองปิล็อก เคยเป็นแหล่งเหมืองแร่เก่าที่เต็มไปด้วยแร่ที่มีค่า จนครั้งหนึ่งประเทศไทยได้กลายเป็นแหล่งผลิตดีบุกที่สำคัญของโลกในช่วงยุคทองของการค้าแร่ และความรุ่งเรืองของเมืองปิล็อกนั้นก็ดับลง เมื่อมีเทคโนโลยีการผลิตพลาสติกเข้ามาแทน และทางประเทศจีนได้ปล่อยดีบุกจำนวนมากออกขายในราคาถูก ทำให้ราคาแร่ดีบุกเข้าขั้นตกต่ำอย่างรุนแรง เมื่อเหมืองแร่ดีบุกในประเทศไทยทยอยปิดตัวลง คนงานต่างก็พากันอพยพไปทำงานที่อื่น ไม่มีการขุดหาแร่อีกต่อไป และสุดท้ายเมืองปิล็อกก็กลายเป็นเพียงเรื่องราวในอดีตที่ถูกเล่าขานสืบทอดกันมา เหลือเพียงซากปรักหักพังที่เคยบรรทุกแร่ โรงเก็บอุปกรณ์การร่อนแร่ถูกทิ้งร้าง และพื้นที่บางส่วนของเคยเป็นอุโมงค์ขุดเจาะแร่เท่านั้น ดังนั้นหากมีการพัฒนาในด้านจัดแสดงจำลองรูปแบบการทำเหมืองและการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว จะทำให้โรงเก็บอุปกรณ์การ

ร้อนแระ อนุรักษ์การขุดเจาะเพื่อหาแร่ต่างๆภายในเหมือง และพื้นที่บางส่วนของที่เคยเป็นอุโมงค์ขุดเจาะ แระได้ถูกดูแล รักษาไว้ตามสภาพของเดิมเท่าที่เป็นอยู่ หรือมีการซ่อมแซม และปรับปรุงให้มีรูปทรง ลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมให้มากที่สุด เพื่อการพัฒนาเมืองปัลลือให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เพื่อคนรุ่นหลังได้เห็นถึงความรุ่งเรืองของเหมืองในอดีต เช่นเดียวกับการสร้าง “พิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ภูเก็ต” เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑามาศ แก้วพิจิตร (2559) เรื่อง การศึกษาระบบการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ภัณฑารักษ์ (ผู้มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ขึ้นในพิพิธภัณฑ์ เป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจ จัดหา การวิจัย และการจัดการแสดง) ควรมีความสามารถในการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และกระตุ้นให้ผู้เข้าชมสามารถเชื่อมโยงความรู้จากอดีต สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนิทรรศการและผู้เข้าชมไปสู่การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ นอกเหนือจากสาระองค์ความรู้ที่นำเสนอผ่านนิทรรศการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุทัศน์ พิง ประเสริฐกุล (2558) กล่าวโดยสรุปถึงความหมายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น คือ พิพิธภัณฑ์ที่เกิดจากชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่มจัดทำและดำเนินการเอง เนื้อหาที่นำเสนอในพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในด้านต่างๆ วัตถุในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงไม่ใช่เพียงของเก่าแต่เป็นวัตถุที่สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องเป็นของมีค่า แต่เป็นสิ่งของที่จัดแสดงมีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ โดยมีเป้าหมายคือให้คนไทยในท้องถิ่นได้รู้จักตนเองมากขึ้น อีกทั้งผลการศึกษาของผู้วิจัยยังสอดคล้องกับ โครงการเหมืองแร่โพแทช จังหวัดอุดรธานี (2560) ในหัวข้อเรื่อง เด็กทุนเสนอไอเดียออกแบบเหมืองในฝัน ได้กล่าวว่า เหมืองแร่ที่เคยสร้างรายได้มหาศาลในอดีตหลายแห่ง ปัจจุบันได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เช่น เหมืองเกลือใต้ดินของประเทศโปแลนด์ ปัจจุบันกลายเป็นโบสถ์และมีห้องโถงสำหรับจัดคอนเสิร์ตหรือกิจกรรมต่างๆ เหมืองแร่หลายแห่งของประเทศไทย ที่แม้ปัจจุบันจะปิดตัวลงแล้ว ก็ยังคงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม เช่น เหมืองปัลลือ จังหวัดกาญจนบุรี พิพิธภัณฑ์เหมืองแร่ จังหวัดภูเก็ต ในโครงการนี้นักศึกษาทุนได้เสนอไอเดียในการออกแบบเหมืองแร่ของโครงการเหมืองแร่โพแทชจังหวัดอุดรธานี หัวข้อ "เหมืองในฝัน" โดยได้แสดงความคิดเห็นว่า เหมืองแร่จะต้องมีการจัดสรรพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้ประชาชนใช้ทำกิจกรรมต่างๆ เช่น สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น สนามกีฬา อย่างไรก็ตาม นักศึกษาทุน ยังได้เสนอความเห็นอีกว่า โครงการเหมืองแร่โพแทชจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นเหมืองใต้ดิน น่าจะเปิดพื้นที่ใต้ดินบางส่วนเป็นสถานที่ศึกษาดูงานสำหรับผู้สนใจ โดยอาจออกแบบให้มีห้องสมุด

และโรงพยาบาลศูนย์ เพื่อเป็นแหล่งความรู้และสามารถสร้างความบันเทิงได้พร้อมกัน นอกจากนี้ การออกแบบเมืองใต้ดินในหัวข้อ "เหมืองในฝัน" นักศึกษาทุนได้เสนอว่า อยากให้เมืองเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสามารถสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยอยากให้มีการจัดทำพื้นที่ใต้ดินเป็นถนนคนเดิน มีร้านอาหาร และมีที่พัก ซึ่งหากสามารถพัฒนาได้จริง ก็จะได้รับคำแนะนำจากนักท่องเที่ยวอย่างแน่นอน ในอนาคตซึ่งเมืองและชุมชนจะต้องอยู่ร่วมกัน นอกจากเมืองจะต้องดูแลชุมชนแล้ว ชุมชนเองก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบเมืองในฝัน หรือแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การดำเนินโครงการเมืองแร่สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยในพื้นที่ของเหมืองปิล็อก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเหมืองปิล็อกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาเหมืองปิล็อก ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.3.1.4 จะเห็นได้ว่าเหมืองปิล็อกมีความเป็นไปได้ที่จะมีการพัฒนาเกิดขึ้น ซึ่งในการจัดตั้งเหมืองปิล็อกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือของคนในชุมชน/ชาวบ้านในท้องถิ่น และการประสานงานกันระหว่างภาครัฐและเอกชน หรือจำเป็นต้องเกิดจากความต้องการ หรือการริเริ่มของคนในชุมชน ชาวบ้านในท้องถิ่น และผู้ที่เป็นเจ้าของเหมืองปิล็อก หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และจึงดำเนินการขอความร่วมมือหรือการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน หรือหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญในการให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เช่น การตัดตั้งพิพิธภัณฑ์ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จคนในชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็ทำการบริหารจัดการ และดูแลกันต่อไป

5.3.1.3 ภาครัฐและเอกชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการจัดกิจกรรมที่เป็นแนวทางในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชน/ประชาชนในท้องถิ่นเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเพื่อเป็นการสร้างความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของสิ่งที่คนในชุมชนมีอยู่ รวมถึงได้เห็นถึงผลประโยชน์ที่คนในชุมชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้รับ เมื่อมีการพัฒนาเหมืองปิล็อกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

5.3.1.1 ในด้านของเส้นทางคมนาคมที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการซ่อมแซมถนนลาดยางหรือคอนกรีตในจุดที่มีพื้นผิวขรุขระ และเป็นหลุมให้เป็นทางเรียบ และเพิ่มป้ายบอกทางที่

มีขนาดและตัวหนังสือที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะในจุดที่เป็นทางโค้งอันตรายเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษาเพื่อต่อยอดงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงของเหมืองปลีอกที่มีผลต่อคนในชุมชนรวมถึงนักท่องเที่ยว เมื่อมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ เพื่อศึกษาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาหรือความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น ความเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนหมู่บ้านอีต่อง อาชีพและรายได้ของคนในชุมชนที่เพิ่มขึ้นเมื่อมีการพัฒนาเหมืองปลีอกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และควรศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงศึกษาประสบการณ์และความคาดหวังของนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าชมที่ได้เดินทางมาเที่ยวที่เหมืองปลีอก ในขณะที่เหมืองปลีอกได้รับการพัฒนาแล้วนั้นจะส่งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ดูแลเหมืองปลีอกได้มีแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพเหมืองปลีอกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และเป็นที่ยุ้จักของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาทั้งหมดนั้นจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาารูปแบบการให้บริการของเหมืองปลีอกอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมการท่องเที่ยว. *มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย*. สืบค้นเมื่อ 31 ธันวาคม 2560. แหล่งที่มาจาก https://thaits.org/tts_pr/knowledge-base-category
- กรมทรัพยากรธรณี. 2557. แผนแม่บทการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานภายใต้สังกัดกรมทรัพยากรธรณี ปี พ.ศ. 2558-2561. กรุงเทพฯ : กองอนุรักษ์ทรัพยากรธรณี กรมทรัพยากรธรณี.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย. (2550). *แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2555). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- เขมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม. (2553). *การพัฒนาฐานข้อมูลแหล่งการเรียนรู้จังหวัดสมุทรสงคราม*. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ปีที่ 1 เรื่องที่ 13/2554. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- คำ วงศ์เทพ. (2554). *การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุฑามาศ แก้วพิจิตร. (2559). *การศึกษากระบวนการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1. กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐกานต์ รุ่งเรือง. (2559). *องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และภูมิ้องคำ ตำบลแก่งเต็ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ณัฐธ นุศเนตร. (2557). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี. งานนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงพร ปวงมาลา. (2557). การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาของศูนย์เครือข่ายสถานศึกษา อำเภอเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ลำปาง : มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ดิเรก พรสีมา และคณะ. (2553). รายงานการวิจัยการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. โครงการวิจัยภายใต้การสนับสนุนงบประมาณ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พี เอ ลีฟวิ่ง.
- เด็กทุนเสนอไอเดีย ออกแบบเหมืองในฝัน. (8 สิงหาคม 2560). โครงการเหมืองแร่โพแทช จังหวัดอุดรธานี. สืบค้น 24 มีนาคม 2562. จาก http://udonpotash-news.blogspot.com/2017/08/blog-post_24.html
- นเรนทร์ ปัญญา และสุวิภา จำปาวัลย์. (2557). ความสำเร็จในกระบวนการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดลำพูน. โครงการวิจัยและกิจกรรมงานด้านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของกองทุนวิจัยฯ. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- นาฏยา มหิงษ์. 2556. การจัดการพิพิธภัณฑ์กายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นุชนาฏ เชียงชัย. (2558). การใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นุชนาฏ เชียงชัย. (2558). การใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : บริษัทเพรสแอนด์ดีไซด์ จำกัด.
- แผนที่อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2562. แหล่งที่มาจาก <https://sites.google.com/site/cddthongpapum/tpp>

- พยุง ใบแย้ม. 2558. การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา. คุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา. กาญจนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พิชิตฤทธิ จรุง. 2548. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เอ้า ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิสิษฐ์ ัญฎประเสริฐ และคณะ. 2560. การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพรัช วังช่วย. (2548). บทบาทของผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มธรรุา สนวนศรี. (2559). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในจังหวัดปทุมธานี. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รังสฤษฎ์ สัตยารุช. 2550. แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
- รัชนิกร ทองสุคดี. (2545). เอกสารประกอบการสอน วิชาสารสนเทศเพื่อการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วันทิกา หิริญเทศ. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- วีระพน ภาณุรักษ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. การประชุมวิชาการระดับชาติการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 1. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริญาญ์ เลียบคง. 2560. การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ฉบับสรุปสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

- สรรคั วรอินทร์ และทิพวัลย์ คำคง. (2545). การกระจายอำนาจทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สโรชา เมฆอรุณ. 2557. การจัดการพิพิธภัณฑ์ในสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์การศึกษาไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาโรงเรียนเทพศิรินทร์. งบประมาณสนับสนุนจากเงินรายได้มหาวิทยาลัย (แผนงานอนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนาศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ผลผลิต : ผลงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม). กรุงเทพฯ : สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายันต์ ไพรชาญจิตร. (2548). การจัดการทรัพยากรทางโบราณคดีในงานพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โครงการหนังสือโบราณคดีชุมชน
- สำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี. 2556. แผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 - พ.ศ.2561. สืบค้น 5 เมษายน 2562. จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER11/DRAWER062/GENERAL/DATA0000/00000233.PDF>
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. ความเป็นมาของอำเภอทองผาภูมิ. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2561. แหล่งที่มาจาก <http://district.cdd.go.th/thongphaphum/links/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). สภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลกปี 2557. กรุงเทพฯ : บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษาของชาติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์.
- สุทัศน์ พึ่งประเสริฐกุล. (2558). บทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในการพัฒนาสังคม กรณีศึกษาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ก่อตั้งโดยวัด ชุมชนและเอกชน ในจังหวัดนครปฐม. สารสารวิชาการฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2544). กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลปี่ลือก. 2559. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน หมู่ 01 หมู่บ้านอีตอง. สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2562. จาก <http://pilok.go.th/public/communityinfo/data/index/menu/177>

- อรพินท์ รุจิรานุกพงษ์ และคณะ. (2560). การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา เขมืองตะโก
เปิดทอง (เขมืองร้าง) อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัย
บัณฑิตศึกษา ระดับนานาชาติ. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2552). หลักการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- อัศวิน แสงพิกุล. (2556). ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.
- เอกธนา พลเชียงขวาง. (2558). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอัญมณีของจังหวัดจันทบุรี เพื่อ
ตอบสนองพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการ
การท่องเที่ยวแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ NIDA.
- ไศรยา สิ่งชูวงศ์. (2546). วิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว ธรณี เกาะช้าง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาต่างประเทศ

- Burkart, A. J. and S. Medrik. (1981). *Tourism : Part Present and Future*. Oxford : Butterworth
Hienemari Ltd.
- Duk-Byeong Park, Yoo-Shik Yoon. (2009). *Segmentation by motivation in rural tourism: A
Korean case study*. *Tourism Management* 30, p. 99-108.
- Goossens, C. (2000). *Tourism information and pleasure motivation*. *Annals of Tourism Research*.
- Kotler, P., Bowen, J., & Makens, J. (2003). *Marketing for hospitality and tourism*. Upper Saddle
River, NJ : Pearson Education.
- Pearce, P., Morrison, A.M., & Rutledge, J.L. (1998). *Tourism : Bridges across continents*. Sydney
: McGraw-Hill.
- Samuel Seongseop Kima, Choong-Ki Leeb, David B. Klenoskyc. (2003). *The influence of push
and pull factors at Korean national parks*. *Tourism Management* 24.

- Sergio Moreno Gil, J. R. Brent Ritchie. (2008). Understanding the Museum Image Formation Process: A Comparison of Residents and Tourists. *Journal of Travel Research* 2009 47: 480 originally published online 13 November 2008. Published by: Sagepub.
- Uysal, M and Hagan, L.A.R. (1993). *Motivation of pleasure travel and tourism*. New York : Van Nostrand Reinhold.

DRU

ภาคผนวก

แบบบันทึกการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
เพื่อการพัฒนาเมืองปัว อำเภอนพพิกุล จังหวัดน่าน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เพื่อการเรียนรู้

1. ชื่อแหล่งท่องเที่ยว

.....

2. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

.....

3. ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

4. ประวัติความเป็นมา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. วิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

5.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่

.....

.....

.....

.....

.....

5.2 ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)

5.2.1 ประเภทการเข้าถึง

.....

.....

5.2.2 สภาพของเส้นทางการเข้าถึง

.....

.....

5.2.3 ระยะทาง กิโลเมตร จาก

.....

5.2.4 สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง

.....

ห่างออกไป กิโลเมตร

.....

ห่างออกไป กิโลเมตร

.....

ห่างออกไป กิโลเมตร

.....

5.2.5 แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่ท่องเที่ยว และการเข้าถึง

5.3 ความประทับใจ (Amenity)

.....

.....

.....

.....

5.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Accommodation) (มีหรือไม่มี สภาพเป็นอย่างไร)

5.4.1 ที่พัก (โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล ฯลฯ)

.....

5.4.2 ลานกางเต็นท์

.....

5.4.3 ร้านอาหาร

.....

5.4.4 ร้านขายของที่ระลึก

5.4.5 ห้องน้ำสาธารณะ

5.4.6 ห้องสุขาสาธารณะ

5.4.7 ที่จอดรถ

5.4.8 ป้าย/เครื่องหมายบอกทาง

5.4.9 การประชาสัมพันธ์

5.4.10 การดูแลรักษา

หน่วยงานรับผิดชอบ

5.4.11 การให้ความรู้/นิทรรศการ

5.4.12 ลานนันทนาการกลางแจ้ง

5.4.13 กิจกรรมเสริมเพิ่มความหลากหลายทางการท่องเที่ยว

5.4.14 น้ำใช้สาธารณะ/น้ำประปา

5.4.15 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว/ศูนย์ประชาสัมพันธ์

5.4.16 การดูแล (ใครเป็นคนดูแลพื้นที่ ดูแลอย่างไร)

5.4.17 การระบายน้ำ/การกำจัดน้ำเสีย

5.4.18 ถังขยะ

5.4.19 การกำจัดขยะ

5.4.20 ไฟฟ้าแสงสว่าง

5.4.21 การรักษาความปลอดภัย

5.4.22 ระบบสื่อสาร (ผู้โทรศัพท์สาธารณะ/ต่างประเทศ สัญญาณมือถือ และระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต)

5.4.23 อื่นๆ (ระบุ)

5.5 การบริการเสริม (Ancillary Service)

5.5.1 ธนาคาร (ตู้ ATM)

.....

5.5.2 โรงพยาบาล

.....

5.5.3 ปิมน้ำมัน

.....

5.5.4 ไปรษณีย์

.....

5.5.5 อื่นๆ (ระบุ)

.....

6. สภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว

6.1 สภาพบริเวณ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6.2 สภาพแวดล้อม/มลภาวะ (มีหรือไม่ เช่น กลิ่นเหม็น น้ำเสีย ทัศนอุจาด ถ้ามี อยู่บริเวณไหนบ้าง และมลภาวะนั้นรุนแรงมากแค่ไหน)

.....

.....

.....

.....

6.3 ความเป็นไปได้ในการพัฒนา (คุณเห็นว่าสามารถพัฒนาใดๆ เพิ่มได้หรือไม่ รวมทั้งการสอบถามชุมชนบริเวณดังกล่าวยอมรับให้มีการพัฒนาเพิ่มหรือไม่ อบต. หรือหน่วยงาน รับผิดชอบบริเวณนั้นมีงบประมาณในการพัฒนาหรือไม่ ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

7. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ได้แก่

.....

.....

.....

.....

.....

8. ปัญหาปัจจุบัน/อนาคต (มีหรือไม่มี)

8.1 ความน่าดึงดูดใจ/ความสวยงามของสถานที่

.....

.....

.....

8.2 สภาพบริเวณ (ผังบริเวณ/พื้นที่)

.....

.....

.....

8.3 สภาพแวดล้อม/มลภาวะ

.....

.....

.....

8.4 ภัยธรรมชาติ

.....

.....

.....

8.5 การเข้าถึง

.....

.....

.....

8.6 สิ่งอำนวยความสะดวก/การบริการ

.....

.....

.....

8.7 การดูแลรักษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

8.8 สารานุกรมโลก/สารานุกรมการ

.....
.....

8.9 อื่นๆ (ระบุ)

.....
.....

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เพื่อการเรียนรู้

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเป็นแบบสอบถามประกอบการทำสารนิพนธ์ โดย นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของเมืองปัลลิกในด้านการท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาการพัฒนา เมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งข้อมูลที่ได้ จากผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปแก้ไขปัญหาในการ พัฒนา และเพื่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อมูลของท่านจะถือเป็นความลับและนำไปใช้ในการศึกษาวิจัย โดยจะนำเสนอ ผลการศึกษาออกมาโดยภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาช่วยตอบ แบบสอบถามฉบับนี้ให้ครบถ้วน และขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณา เสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้ด้วย

พัชรี แสงทอง

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความจริงของท่าน

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

() 1. 18-25 ปี () 2. 26-35 ปี () 3. 36-45 ปี

() 4. 46-55 ปี () 5. 56-65 ปี () 6. 66 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

() 1. โสด () 2. สมรส

() 3. หย่าร้าง/ หม้าย/ แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

() 1. ไม่ได้ศึกษา () 2. ประถมศึกษา () 3. มัธยมศึกษา

() 4.ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า () 5. ปริญญาโทหรือเทียบเท่า () 6. ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า

5. อาชีพ

() 1. ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/พนักงานของรัฐวิสาหกิจ

() 2. พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง

() 3. ธุรกิจ/กิจการส่วนตัว

() 4. ค้าขาย/อิสระ

() 5. เกษตรกร

() 6. นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา

() 7. อื่นๆ โปรดระบุ.....

6. รายได้ต่อเดือน

() 1. ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท () 2. 10,001 – 20,000 บาท

() 3. 20,001 – 30,000 บาท () 4. 30,001 – 40,000 บาท

() 5. 40,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. มีการจัดแสดงที่เกี่ยวกับการทำเหมือง เพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา					
2. มีการเปิด โอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในเมือง					
3. มีการจัดแสดงประวัติความเป็นมาของการทำเหมืองแร่ ดินบุก และวิถีชีวิตชาวเมือง					
4. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหมืองบนสื่ออินเทอร์เน็ต					
5. มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแสดงในทุกรูปแบบ					
6. มีการจัดแสดงการจำลองรูปแบบการทำเหมืองไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชม					
7. มีการส่งเสริมให้ประชาชน และคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแผนในการสร้างหรือพัฒนาเมือง					
8. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเหมืองแก่เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
9. ภายในเมืองมีการจัดวางวัตถุที่จัดแสดงที่น่าสนใจ ผู้เข้าชมสามารถจับต้องวัตถุได้					
10. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลและตอบคำถามแก่นักท่องเที่ยว					
11. มีการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่นักท่องเที่ยว					
12. มีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
13. มีการจัดบริเวณเมืองให้มีลักษณะทางกายภาพชวนตา ชวนใจ และมีเสน่ห์เฉพาะตัวสามารถดึงดูดความน่าสนใจของนักท่องเที่ยวได้					
14. มีการจัดทำป้ายแสดงรายละเอียดของวัตถุที่จัดแสดง					
15. มีการจัดแนวทางเดินชมภายในเมือง					
16. มีการจัดการพื้นที่โดยรวมให้มีความสะอาด ไม่มีฝุ่นละออง และเงียบสงบ					
17. มีการแบ่งพื้นที่การจัดแสดงอย่างชัดเจน					
18. มีการจัดทำเอกสารประกอบการเข้าชมเมืองที่น่าสนใจ					

ตอนที่ 2 (ต่อ)

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

การพัฒนาเมืองปัลลิก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
19. มีห้องสุขา หรือห้องน้ำสาธารณะเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
20. มีการจัดเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*****ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม*****

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาวพัชรี แสงทอง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร
บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจระหว่าง
ประเทศ มหาวิทยาลัยสยาม

